

TREBALL FINAL DE GRAU D'ANTROPOLOGIA I EVOLUCIÓ HUMANA

NAZISME I IMPERI

A L'UNIVERS D'STAR WARS

DE LA REPÚBLICA DE WEIMAR A LA PRIMERA ORDRE

Investigador

Isaac Arenas Hernández

Direcció

Elisenda Ardèvol

Institució

Universitat Rovira i Virgili
Universitat Oberta de Catalunya

JUNY 2022

"AIXÍ ÉS COM MOR LA LLIBERTAT, AMB UN ESTREPITÓS APLAUDIMENT";

Padmé Amidala (*La venjança dels Sith*, 2005).

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a l'Elisenda per acceptar-me com el seu padawan, per la seva paciència i dedicació, el coneixement compartit i el seu recolzament durant aquests gairebé dos anys de feina. Sobretot, en aquells moments en què semblava que el costat fosc prenia el control.

També, vull donar les gràcies al Nacho, el meu copilot al Falcó Mil·lenari. Sense el seu infinit suport no hauria estat capaç de començar aquest viatge, i molt menys, acabar-lo. Per les seves paraules d'ànim, la seva confiança i la seva paciència. En definitiva, per no deixar-me mai sol, inclús en els meus moments d'evasió mental.

I per últim, però no per això menys important, vull donar les gràcies al meu petit ewok amb cara de porg, per saber quan havia de venir per fer-me parar i reflexionar.

RESUM

Aquest treball proposa abordar l'anàlisi de l'ordre polític a la saga d'Star Wars a partir d'examinar els possibles paral·lelismes entre el règim nazi i la representació de l'Imperi a la saga d'Star Wars.

Aproximar-nos a la ciència ficció des d'una perspectiva antropològica suposa analitzar les produccions literàries o audiovisuals actuals com a "representacions culturals" del món que ens envolta i endinsar-nos en un terreny força desconegut que és la relació de l'antropologia amb la ficció i la producció de la cultura popular o de masses en les societats contemporànies.

PARAULES CLAU

Ciència ficció, cultura popular, història política, antropologia política, star wars, nazisme, organització, política, utopia, ordre social

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	5
1.1. JUSTIFICACIÓ I INTERÈS DE LA RECERCA	7
2. ESTAT DE L'ART I MARC TEÒRIC	9
2.1. L'UNIVERS D'STAR WARS	9
2.2. STAR WARS I LA CULTURA POPULAR	11
2.3. STAR WARS; UN PRODUCTE CULTURAL TRANSMÈDIA	12
2.4. STAR WARS I LA CONSTRUCCIÓ DEL MITE	16
2.5. STAR WARS; LA REPRESENTACIÓ SOCIAL I LA POLÍTICA	20
3. OBJECTIUS, HIPÒTESIS I PREGUNTES DE RECERCA	30
3.1. OBJECTIUS ESPECÍFICS	30
3.2. HIPÒTESIS DE TREBALL	30
3.3. PREGUNTES DE RECERCA	32
4. METODOLOGIA, TÈCNiques I FONTS A UTILITZAR	34
4.1. DISSENY METODOLÒGIC	34
4.2. TEMPORITZACIÓ DE LA RECERCA	35
5. STAR WARS; UN UNIVERS EN GUERRA	37
5.1. DESCRIPCIÓ DE LA SAGA	37
5.2. LA POLÍTICA A STAR WARS	38
5.3. RELIGIÓ: ORDRES POLÍTICO-RELIGIOSES	41
5.4. LA GALAXIA, ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I POLÍTICA	46
5.5. L'ASCENS DE L'IMPERI GALÀCTIC I EL III REICH	54
5.6. STAR WARS I LA VIOLÈNCIA	61
6. CONCLUSIONS	64
BIBLIOGRAFIA	68

1. INTRODUCCIÓ

La saga formada per les pel·lícules de l'univers Star Wars creada per George Lucas a finals dels anys setanta del passat segle i amb una producció de nous episodis que s'allarga fins a l'actualitat, està ambientada a l'espai i narra les aventures d'uns personatges que es veuen involucrats en una lluita de poder entre l'Imperi Galàctic, un règim totalitari, i els rebels que defensen el retorn de la democràcia.

La ciència ficció és la denominació popular amb què es coneix a un dels gèneres derivats de la literatura de ficció, juntament amb la literatura fantàstica i la narrativa de terror. Nascuda com subgènere literari distingit en la dècada de 1920 (tot i que hi han obres recognoscibles molt anteriors) i exportada posteriorment a altres mitjans com el cinematogràfic, que és amb el que treballarem, va gaudir d'un gran auge en la segona meitat de segle XX a causa de l'interès popular sobre el futur que va despertar l'espectacular avanç tant científic com tecnològic aconseguit durant tots aquests anys.

La ciència ficció és un gènere especulatiu que relata esdeveniments possibles desenvolupats en un marc purament imaginari. La versemblança es fonamenta narrativament en els camps de les ciències físiques, naturals i socials. L'acció pot girar al voltant d'un ventall gran de possibilitats: viatges interestel·lars, conquesta de l'espai, conseqüències d'una hecatombe terrestre o còsmica, evolució humana a causa de mutacions, evolució dels robots, realitat virtual, el contacte amb societats extraterrestres, etc. Aquesta acció pot tenir lloc en un temps passat, present o futur, o, fins i tot, en temps alternatius aliens a la realitat coneguda, i tenir per escenari espais físics reals o imaginaris, terrestres o extraterrestres. Els personatges són igualment diversos a partir del patró natural humà, recorre i explora models antropomòrfics.

Aquest gènere narratiu compta amb certes característiques que l'identifiquen, com són, per exemple, un món fictici basat en els actuals coneixements de les ciències (físiques, naturals, de l'artificial i socials), però que també s'inspira en els éssers de la mitologia clàssica o fantàstica. En les pel·lícules de ciència ficció solem presenciar normalment, contacte de la vida extraterrestre, nombrosos andròides i extraterrestres que superen intel·lectualment a l'humà, tecnologies summament desenvolupades que permeten viatges a l'espai i de vegades, també en el temps. Els successos es veuen desenvolupats en un futur llunyà en què els avenços de la ciència són extraordinaris des del nostre punt de vista actual. Observem mons cent per cent mecànics, usualment destruïts pels desequilibris ecològics pels quals es veu afectat l'ambient com els que presenta *Metròpolis* de Fritz Lang (1927) o *Blade Runner* de Ridley Scott (1983). També

trobem infinitats de formes alienígenes que es troben en contacte amb els éssers humans com a *Men in Black* de Barry Sonnenfeld (1997) o *Alien: el vuitè passatger* (1979), també de Ridley Scott.

En la ciència ficció també veiem com es crea la història basant-se en una reflexió sobre les experiències viscudes i les creences del que serà el futur de la humanitat segons els seus autors i autores. La construcció d'un futur possible, i per això creïble, ha estat un dels punts centrals de la ciència ficció.

Dins de la ciència ficció es plantegen escenaris futurs on la sorpresa, la lògica d'explicació, les possibilitats d'un cataclisme o un futur alterat de la història tal com ara la coneixem, ens portaran immediatament a les preguntes que sobre la realitat podem aventurar: què canviarà?, què romandrà? I, per descomptat, quins esdeveniments encara no previstos podrien passar. Les explicacions donen origen a una de les qualitats peculiars d'aquest tipus de cinema: imaginar i prefigurar el futur.

Siguin les anteriors consideracions res més que exemples del imbuïts que estem de tals inquietuds, de la problemàtica que esdevé d'aquestes, tant en les nostres disciplines, com en la nostra mateixa vida. La ciència ficció es plantejada com a estratègia per preveure futurs alterns, dins dels múltiples escenaris per venir i amb possibilitats de realització.

La ciència ficció també es construeix d'acord amb les nostres pròpies preocupacions, per construir escenaris futurs. Aquesta construcció d'un futur imaginari també és generacional i cultural, i en bona mesura, se sustenta en les expectatives i esperances que cada generació va creant.

L'historiador David Lowenthal (1995) ens diu que al llarg de la història, les percepcions i experiències del present han configurat diferents imatges del futur. Segons aquest autor, en el passat, abans de la Revolució Francesa, el futur era previsible i la fi del món era causa divina. La il·lustració obre el futur a la indeterminació, i la modernitat la idea de la tecnologia com a motor de progrés que ens portarà a un futur millor. Tanmateix, en un món cada vegada més complex que provoca a la vegada consternació i esperança, moltes vegades lligades a l'explotació del medi natural i les seves conseqüències, generen desoladores prediccions per al futur de la humanitat. Les relacions entre passat, present i futur són objecte de recerca històrica i antropològica; de manera que els canvis econòmics, polítics i socials estan en relació amb la forma que en cada moment històric podem veure i percebre el futur.

Aquest autor també ens adverteix que des de mitjan segle XX, els horitzons futurs s'han reduït fins al més curt termini imaginable. La principal causa d'això

és l'ansietat pels efectes de gran abast de la nostra tecnologia militar i industrial, que amenaça d'enverinar o fins i tot exterminar tota la vida al planeta. La causa de la fi del món pot ser enterament humana. Havent perdut la fe en el progrés, ens detenim cada vegada més en el present immediat i els consols d'un passat nostàlgic.

En aquest treball de recerca, les anàlisis i les múltiples variants que el terme ciència ficció comporta enllacen amb l'estudi de l'organització social política, com en la ciència ficció es plantegen les possibilitats més diverses d'organització política amb base en el que ara som i en allò que coneixem.

Per dur a terme l'estudi que plantegem hem de tenir present, com afirma Jordi Grau (2005), la centralitat dels documents audiovisuals, en el nostre cas el cinema, com a potencials fonts de dades en la investigació antropològica. Ja que, l'estudi de la formació, gestió i expansió de constructes simbòlics al cinema, i la manera en què les representacions socials i culturals actuen com a formes de percepció i traducció de concepcions, valors, aspiracions d'una societat determinada, de manera que el cinema pot considerar-se com un important camp per la recopilació de dades per comprendre una societat o una cultura determinades.

1.1. JUSTIFICACIÓ I INTERÈS DE LA RECERCA

El meu interès per la representació de l'ordre polític en la saga d'Star Wars està motivat pels meus anteriors estudis en ciència política i perquè aquesta saga m'ha acompanyat en la meva infantesa, adolescència i joventut com un referent de la meva generació i de tantes altres persones en el món globalitzat actual.

A més d'aquest interès personal, apropar-se a les produccions culturals audiovisuals contemporànies de l'antropologia és una oportunitat per aprofundir en el sentit que tenen com a producció simbòlica. Si les pel·lícules són un reflex de les nostres societats i, seguint a Geertz (1975) són patrons simbòlics que serveixen per guiar i explicar les nostres accions, què ens diuen aquestes pel·lícules sobre l'ordre polític que governa el món? Quins valors transmet sobre com ens governem i com ens hauríem de governar?

En el meu treball plantejo si a la saga d'Star Wars representa l'Imperi una forma de govern semblant al nazisme? En el cas que puguem establir certs paral·lelismes entre l'Imperi en aquesta obra de ficció i el règim Nazi, quin aprenentatge en podem extreure? En les pel·lícules, hi ha motius per relacionar l'Imperi o la República amb les lluites polítiques i l'ordre polític als EUA en els

diferents moments de producció de la Saga? És la república un model de governança a seguir? Com es representa la capacitat de la gent per decidir el seu futur? Com es plantegen els temes de desigualtat social i com es vinculen a l'acció política?

L'estudi és descriptiu i d'anàlisi de les pel·lícules en funció de l'ordre polític que s'hi presenta i en concret, em proposo l'anàlisi de la representació de l'Imperi a partir de les claus històriques i del sorgiment del nazisme. Cal destacar que, pràcticament no he trobat cap estudi que faci referència al règim nazi per analitzar aquesta saga, encara que he trobat referències al nazisme en pàgines web dedicades a la saga, cap autor sembla que ho hagi fet des de l'àmbit acadèmic (segons les fonts consultades en cercadors com Google Scholar, Dialnet o Scieloo) i, per tant, aquest treball pretén abordar un tema poc tractat des de la perspectiva acadèmica encara que present en la informació que circula sobre la saga a les xarxes socials.

2. ESTAT DE L'ART I MARC TEÒRIC

2.1. L'UNIVERS D'STAR WARS

A les entranyes d'una ciutat futurista construïda sobre els núvols, situada en un planeta gasós del territori de l'Anell Exterior en una galàxia molt molt llunyana, té lloc una lluita acarnissada amb una mena de sabres de llum entre dos homes. Un, poc més que un adolescent; l'altre, vestit amb una mena de cuirassa negra brillant d'aspecte autoritari. Arribant al final de la lluita, quan tot sembla perdut pel jove combatent, el guerrer obscur li fa una oferta: que s'uneixi a ell per controlar la galàxia. El jove la rebutja acusant-lo d'haver assassinat al seu pare. On l'interpel·lat contesta: "Luke, jo soc el teu pare". Tan gran és la revelació, que el jove Luke, prefereix deixar-se caure per un pou, que assumir la realitat.

Aquestes sis paraules han estat triades com la frase més mítica de la història del cinema l'any 2009, pels subscriptors de la web especialitzada en cinema LoveFilm (Wikipedia, 2020). La revelació forma part de la lluita final entre Darth Vader i Luke Skywalker a la pel·lícula *L'Imperi Contraataca* (1980). La segona pel·lícula de la saga d'Star Wars.

Tal ha estat l'impacte que ha tingut la saga, i en concret aquesta escena, en l'imaginari popular, que poc importa que la frase no es pronunciés mai com els espectadors d'arreu del món recorden. Sinó, que la frase original diu: "No, jo soc el teu pare" (ABC, 2009). Això ho podem veure en altres produccions mítiques que han passat a formar part de l'imaginari popular, com per exemple, al guió de la pel·lícula *Casablanca* (1942) de Michael Curtiz, no apareix la frase: "Toca-la una altra vegada, Sam".

Al llarg de gairebé 45 anys, Star Wars ha aportat icones visuals, que han transcendit la creació original i que han aconseguit fama universal. Darth Vader, els droïdes, el sabre de llum o el Falcó Mil·lenari són imatges i símbols que fins i tot qui mai ha vist una de les pel·lícules pot reconèixer sense esforç.

Tot va començar el 25 de maig de 1977, quan es va estrenar *Star Wars* (també coneguda a casa nostra com *La Guerra de les Galàxies*), creada i dirigida per l'estatunidenc George Lucas (14 maig 1944, Modesto, Califòrnia - EUA). Aquest film, catalogat dins del gènere *space opera* (Arroyo, 2020) o "fantasia d'aventures", es va presentar com una "reelaboració de les pel·lícules de ciència ficció, de fantasia espacial i de la II Guerra Mundial que li havien fascinat a Lucas de nen" (Windham, 2016:6).

Gairebé de forma immediata, *Star Wars* es va tornar un fenomen de masses, generant un reconeixement global i una gran quantitat de fanàtics i de seguidors de la saga.

Les estrenes de les seqüeles van arribar el 1980 i el 1983, convertint l'obra del director californià en una franquícia d'entreteniment que va engendrar la seva pròpia indústria de literatura, còmics, videojocs, articles de col·leccionisme i molt més.

Aquesta saga està tan arrelada a l'imaginari col·lectiu, que existeix un dia de celebració internacional per a *Star Wars* (4 de maig)¹, i fins i tot líders mundials han fet referència a personatges i frases de les pel·lícules per definir-se a si mateixos i a l'escenari polític (Windham, 2016:6).

Però, *Star Wars*, va més enllà de ser un fenomen merament circumscrit a les històries que narra, ja que va suposar un avenç en els efectes especials. La tecnologia emprada en el desenvolupament dels films, els seus efectes especials, música, edició de so, muntatge i avenços digitals van marcar un abans i un després en la manera de contar i distribuir històries a la indústria cinematogràfica i els mitjans audiovisuals.

A més de l'atractiu visual que poden representar algunes de les seves escenes, acompanyades per composicions musicals reconeixibles i de l'èxit de l'explotació econòmica de tot allò imaginable en marxandatge, molts estudiosos consideren que el gran atractiu de *Star Wars* està en la seva història, és a dir, en el que s'explica i que aquestes històries han generat un univers propi que s'expandeix en altres personatges, seqüeles i seqüeles.

La seva narrativa està composta per innumbrables intertextualitats de base mitològica, filosòfica, religiosa, bèl·lica, afectiva, política, moral i genealògica que fan d'aquesta saga una mitologia contemporània.

En paraules del mateix George Lucas: "Vaig voler fer una pel·lícula per a nens que reforçés la mitologia contemporània" (Windham, 2016:6). *Star Wars* ens parla del bé i del mal, personificats a la figura dels Jedi i els Sith; de disputes polítiques, entre els que defensen l'Imperi i els que es rebel·len per restaurar la República; de conflictes religiosos, entre el costat lluminós i el costat fosc de la Força; i d'amistat, amor i valentia encarnats en Luke, Han, Leia, Chewbacca i

¹ El **Dia d'Star Wars** és una festa no oficial del mes de maig creada pels fans de la saga per honorar la franquícia de La guerra de les Galàxies. El dia de la celebració es va estendre ràpidament a través d'Internet i les xarxes socials. El 4 de maig va ser el dia escollit, perquè al pronunciar en anglès "*May the 4th*" era molt similar a la mítica frase de la saga "*May the Force be with you*" ("Que la força t'acompanyi").

molts altres personatges. Aquesta és una història que passa en mons diferents, però amb l'agregat que les qüestions que s'hi tracten ens semblen properes i fins i tot familiars, perquè formen part de la nostra vida i cultura.

2.2. STAR WARS I LA CULTURA POPULAR

La proposta d'aquesta recerca és acostar-nos a la ciència ficció des de l'antropologia per tal d'analitzar aquestes produccions culturals com a mites contemporanis i la seva funció en la representació de la realitat social i com aquesta proposa una lectura prefigurativa del futur. Entenent que la ciència ficció és un dels gèneres derivats de la literatura de ficció, juntament amb la literatura fantàstica i la narrativa de terror, aquest gènere entronca amb les representacions col·lectives d'allò que escapa a la comprensió humana, ens angossa o ens preocupa com a societat.

Star Wars ens situa temporalment en un passat llunyà i imaginari on la terra i la humanitat no és l'única protagonista. Aquest passat pot servir com a referència a la humanitat actual per no caure en els mateixos errors. Star Wars ens presenta en un passat molt llunyà, una societat altament tecnològica on conviuen diferents espècies, una societat sota un règim democràtic que acaba derivant en una dictadura i grans diferències socials, on molts dels seus ciutadans semblen viure en la pobresa més extrema mentre una elit regeix el destí de la galàxia.

El marc teòric i l'estat de l'art s'estructura en tres vessants:

- Primer: Star Wars com a part de la cultura popular. Més exactament en com la societat a través dels mitjans l'ha adoptat com un referent cultural, a través de la transformació d'una saga fílmica en un univers transmèdia i els circuits de la cultura. Sobretot a partir dels Estudis Culturals d'Stuart Hall.
- Segon: Star Wars des de la construcció del mite. Per fer-ho tindrem en compte les obres de diferents autors que fan una lectura de la saga des del mite, i especialment la influència de Joseph Campbell en com la història es construïda pel seu director.
- Tercer: Star Wars a través de la representació social dins de la saga. En aquest sentit, serà interessant incorporar l'antropologia política i la visió de com diferents autors recullen en els seus treballs el vessant polític, filosòfic, econòmic, històric, etc. d'Star Wars.

2.3. STAR WARS; UN PRODUCTE CULTURAL TRANSMÈDIA

Les narratives que han donat forma a tota la història que configura la saga galàctica i que va més enllà de les tres trilogies que configuren el corpus de tot l'univers narratiu en què es mou formen, actualment, part d'allò que s'anomena cultura de masses; ja que la societat, principalment occidental, l'ha inclòs dins dels seus referents.

No hem d'oblidar, tampoc, que el cànon galàctic oficial també el configuren sèries animades (*Rebels*, *Les Guerres Clon*, etc.), sèries d'acció real (*The Mandalorian*, *El Llibre de Boba Fett*, etc.), altres llargmetratges (*Rogue One*, *Solo*, etc.) i novel·les i còmics (*The High Republic*, *Caballeros de la antigua república*, etc.). És, per tant, un univers, el d'Star Wars, **transmèdia** (ja que no es compon tan sols de llargmetratges) viu i en constant construcció i expansió.

Definida per l'estudiós dels mitjans Henry Jenkins (2008) entenem un producte transmèdia com "un procés on els elements integrals d'una ficció es dispersen sistemàticament a través de múltiples canals de lliurament amb el propòsit de crear una experiència d'entreteniment unificada i coordinada". La narració transmèdia (*transmedia storytelling*) és un model narratiu que promou l'autoria col·laborativa i l'espectador participatiu. D'aquesta forma, aquestes històries alimenten la integració horitzontal dins la indústria dels mitjans.

A ***Narrativas Transmedia: Cuando todos los medios cuentan* (2013)**, de Carlos Scolari, l'autor parteix de Jenkins i amplia aquelles definicions semàntiques de les produccions i les potencialitats de cada plataforma en què es distribueixen, i com aquestes s'articulen i es relacionen entre elles. Així, Scolari afirma que "el relat s'expandeix, apareixen nous personatges o situacions que traspassen les fronteres de l'univers de ficció: "Aquesta dispersió textual que troba en la narració el seu fil conductor -tot i que seria més adient parlar d'una xarxa de personatges i situacions que donen forma a un món- és una de les més importants fonts de complexitat de la cultura de masses contemporània" (Scolari, 2013:25).

Les històries transmèdia requereixen fonamentalment un món de ficció ric, un món que sembla expandir-se més enllà dels límits d'un determinat text o sèrie de textos. Un gran exemple que trobem a Star Wars és l'escena de la cantina de Mos Eisley a la pel·lícula *Una nova esperança* (1977). Hi ha dues escenes ràpides (teòricament l'espectador ho veu a través del punt de vista de Luke Skywalker mentre dona una ullada a l'entorn) que duren uns segons, però en aquest breu temps veiem tantes espècies alienígenes diferents, cadascuna amb les seves pròpies personalitats i costums, que provoca que el públic vulgui saber

més sobre ells o que arribi a inventar nous personatges a partir d'aquests. Aquest és un gran exemple de construcció del món, la base de la majoria de les històries transmèdia.

Per aquest motiu, és important que repassem una mica les característiques de la narració transmèdia, plantejades per Jenkins i Scolari i vincular-les a la narrativa d'Star Wars:

- Univers extens: més que definir una història amb una estructura (inici, nus i desenllaç) es crea un univers d'informació al voltant d'aquesta, convertint-se, cadascun d'aquests nous punts de contacte, en una entrada a l'univers. Star Wars, és un univers que es va expandir a tots els mitjans i segons han sorgit nous mitjans, ràpidament els ha fet seus. Un bon exemple el trobem amb la creació de, per exemple, la sèrie d'animació *Les Guerres Clon* (2008-2020) que expliquen tot allò que va esdevenir sobre els fets que van tenir lloc entre *L'atac dels Clons* (2002) i *La venjança dels Sith* (2005).
- Experiència de l'usuari: els usuaris col·laboren en la construcció del relat, fet que suposa una experiència d'immersió a la història. Per exemple, podem centrar-nos en un cas que va portar cua a les xarxes socials. En una seqüència de la primera pel·lícula, *Una nova esperança* (1977), Han Solo i Greedo conversen i l'escena acaba amb un tret. A la pel·lícula original Han Solo dispara primer, però a les pel·lícules remasteritzades (2004), Greedo dispara abans, ja que Han Solo no podia ser el dolent. Aquest canvi no va agradar a molts entusiastes de la saga, que es van queixar a les xarxes, aconseguint que Lucasfilm tornés a la versió original.
- Autonomia del medi: cadascun d'aquests nous punts de contacte han de tenir autonomia per si sols, és a dir, que tinguin sentit de manera independent a la resta d'univers. La idea és aprofitar, de cada mitjà, la seva idiosincràsia. Per exemple, trobem les novel·les que no formen part del cànon oficial i que no estan aprovades pels propietaris de la franquícia, on escriptors ha creat històries paral·leles, amb finals molt diferents, fins al punt que Luke Skywalker, es converteix en el malvat i el sedueix el costat fosc de la força; o pel·lícules desenvolupades pels mateixos fans amb finals alternatius.

Així, si tenim present la definició de transmèdia com un ús combinat de diverses plataformes de mitjans diferents per desenvolupar un *storyworld* (Mora, 2017) la saga galàctica presenta les característiques per ser considerada una franquícia transmèdia. Ja que conservant un fil conductor narratiu que se sustenta a la família Skywalker ens explica el que succeeix a un univers molt semblant al

nostre, però amb avenços tecnològics molt superiors. Tant és si accedeixes a través d'un joc per a mòbil, encara que no hagin vist alguna de les pel·lícules podries jugar (experiència de l'usuari), et va cridar l'atenció un llibre que conta la història d'uns cavallers amb sabres de llum, però no saps qui és Chewbacca (autonomia del medi) i amb una mica de mala sort et trobaràs un fan de Star Wars que t'avorrirà explicant el motiu pel qual era vulnerable l'Estrella de la Mort (univers extens).

Per aquests motius, un dels exemples de franquícia transmèdia més clars és Star Wars: les seves històries tenen independència, però a mesura que les vas consumint, la història cobra una nova dimensió. L'usuari pot participar en la història adquirint llibres, joguines, roba o participant en les xarxes en comunitats de fans que elaboren noves històries partint d'aquest univers.

Aquesta transmedialitat, a la mateixa vegada, ha fet que Star Wars, sigui un fenomen financer, amb uns ingressos des de fa temps inigualables, i una rendibilitat excepcional. L'Episodi IV, estrenat l'any 1977, va costar 11,5 milions de dòlars, i en va recaptar més de 775 milions de dòlars. Els nou episodis han estat en gran mesura profitosos pel que fa a la recaptació mitjançant la venda d'entrades a escala mundial, aconseguint uns ingressos de gairebé 8.500 milions de dòlars (Infogram, 2022).

Però, també és un fenomen financer perquè Star Wars va ser la primera pel·lícula que va generar una economia pròpia més enllà de la venda d'entrades. Una economia vinculada a la fabricació de productes derivats o *merchandising*. Tant és així, que els ingressos vinculats als productes llicenciats són més importants per a Lucasfilm, que actualment forma part del conglomerat Disney (Ayuso, 2012), que els ingressos extrets directament de les pel·lícules. Aquesta va ser la clàusula genial de George Lucas: quan Fox li va oferir el contracte per realitzar el que després seria l'Episodi IV, Lucas va preferir un sou baix a canvi de posseir els drets de les seqüeles i els spin-off, que Fox va acceptar sense discussió. La venda de productes derivats era gairebé nul·la en aquell moment, i l'estudi no va creure en cap moment que aquesta pel·lícula de ciència-ficció, considerada de sèrie B, anés a generar prou ingressos per donar lloc a una seqüela.

En aquest treball Star Wars s'utilitza tant per referir-se a la franquícia, a la marca i/o el món de la història.

Però, la saga d'*Star Wars* també ha entrat a formar part de la cultura de masses a través d'un seguit de circuits on, a partir de l'anàlisi cultural de les imatges estretes de les pel·lícules, es poden identificar una sèrie de **circuits culturals** que donen sentit i significat al continu bombardeig que patim d'imatges i com les

interpretem, i com aquesta interpretació està estretament lligada al nostre bagatge cultural.

Per veure com ho ha fet prendrem com a base els Estudis Culturals i Stuart Hall, analitzant l'impacte d'aquests a l'anàlisi de les imatges que el cinema crea i com una determinada imatge pren significat cultural.

Una de les aportacions més importants dels Estudis Culturals a l'antropologia dels mitjans de comunicació és la seva concepció del producte cultural (en aquest cas el cinema) com un objecte creador o promotor de significats, i al mateix temps, com un objecte lligat a unes determinades pràctiques socials.

Stuart Hall, un dels principals teòrics dels Estudis Culturals, al seu llibre ***Representation: Cultural representations and signifying practices (1997)*** proposa l'existència d'una sèrie de "mapes de significats" amb els que donem sentit al món; i aposta per la concepció del producte cultural com un procés d'intercanvi de significats, un continu i dialèctic "donar i rebre significat/sentit".

Stuart Hall relaciona la cultura amb els coneixements compartits (Hall, 1997:5), definint-la com un conjunt de pràctiques (Hall, 1997:6). Afirmar que les coses rarament tenen un significat únic, o inamovible, o fix, remetent a la varietat de significats possibles que, depenent del context, pot oferir un objecte tan aparentment inequívoc com una pedra (Hall, 1997:50).

Així, són els participants d'una cultura (que comparteixen una sèrie de marcs de referència) els que proporcionen un determinat sentit a les coses. L'interès dels Estudis Culturals explicaria sobretot en com es produeixen i com circulen o intercanvien aquests significats entre els membres d'una societat o un grup. Sorgeix així el concepte de "representació". Les coses obtenen el seu significat a partir de com les representem; és a dir, a partir de com les fem servir, o què diem, o pensem o sentim sobre elles, com les classifiquem, les conceptualitzem, o quins valors posem en elles, etc. (Hall, 1997:5-6).

El mitjà principal de representació és el llenguatge (Hall, 1997:6-7), entès aquest en un sentit més general que el concepte de "llenguatge" en termes exclusivament lingüístics. El llenguatge inclou la fotografia, la pintura, el discurs escrit o parlat, la imatge; és a dir, qualsevol conjunt de signes i símbols que ens permetin representar idees, pensaments o sentiments. Hall considera la representació a través del llenguatge com un dels processos principals en la producció i intercanvi dels significats; en donar sentit als objectes.

Hall parla de la impossibilitat de disposar de significats únics i inequívocs al circuit de codificació i descodificació del missatge, ja que res pot assegurar que el

receptor descodifiqui el missatge tal com ho havia codificat l'emissor/productor, és a dir, el receptor entendria el significat en base a allò adquirit (Ariño, 2004:190).

Hall va crear la seva pròpia proposta de circuit de la cultura, que donava una explicació de les diferents fases que integraven la producció i circulació de significats, i exposava d'igual manera la complicitat del procés de producció i recepció de l'objecte cultural. Cinc són els elements centrals que integraven el circuit de la cultura segons Hall: regulació, producció, representació, identitat i consum (Fecé, 2019:42).

La saga ha estat i és un **fenomen social**, ja que és capaç de generar pràctiques socials i identitàries al seu voltant. *Star Wars* va generar un autèntic fenomen fan vinculat a una pel·lícula, de la mateixa manera que el que ja podia existir en el món de la música. Durant aquests anys s'ha anat constituint una comunitat global de seguidors, amb els seus codis, els seus ritus, els seus referents comuns, els seus actes habituals (convencions especialitzades); més enllà de sexes, generacions, creences i nacionalitats, units en la mateixa passió per una saga que consideren d'excepció.

2.4. STAR WARS I LA CONSTRUCCIÓ DEL MITE

Si *Star Wars* ha estat un fenomen així és perquè, segurament, més enllà dels efectes especials, ha sabut desenvolupar personatges i situacions que connecten amb els seus públics generant significants comuns i identitats compartides. Una explicació és que es tracta de personatges i situacions arquetípiques, és a dir, universals. Ja sigui Luke, Leia, Obi-Wan, Rey, Poe, Han o Darth Vader, poden simbolitzar personatges que recorden a herois mitològics que podem trobar en diferents entorns culturals.

Tot aquest entroncament entre *Star Wars* i la cultura popular en diferents contextos socioculturals, ha portat a que els **textos divulgatius** publicats destinats al públic general al voltant d'*Star Wars* es contin per centenars en un ampli ventall d'idiomes.

Les obres de divulgació publicades destinades al públic general, normalment no tracten els motius que expliquen per què aquest èxit ha transcendit les generacions, les classes socials i les diferències culturals fins a fascinar milions d'espectadors. Tanmateix, en l'àmbit acadèmic trobem les obres d'Eduardo Martínez Rico, de Manuel Benítez Bolorinos i de Fernando Ángel Moreno Serrano que en fan una anàlisi des de la sociologia o la crítica cultural.

A ***La Guerra de las Galaxias – El mito renovado (2008)*** d'Eduardo Martínez Rico (escriptor i Doctor en Filologia Hispànica per la Universidad Complutense de Madrid), ens introdueix a la personalitat de George Lucas i allò que el va motivar crear aquestes pel·lícules. A més, s'endinsa en allò que Star Wars ha suposat a nivell sociològic. El considera un producte, però no un qualsevol, sinó un dels més rellevants que qualsevol empresa hagi creat mai; i això és així, perquè, segons l'autor, ens connecta amb els mites, amb els contes de fades. Per últim, afirma que Star Wars contribueix decisivament a explicar-nos com a societat, i fins i tot com a gènere humà.

El viaje del héroe en Star Wars (Mitología, Cine y Ciencia-Ficción) (2016) de Manuel Benítez Bolorinos (professor d'Història Medieval) s'endinsa als vincles de la saga cinematogràfica i els mites tradicionals. Benítez afirma que tot i que Star Wars és un clar exemple de cultura popular, també té darrere teories antropològiques i sociològiques. El punt de partida, explica, és que George Lucas es va basar per a la franquícia, entre d'altres, en les teories de Joseph Campbell. Per això considera que Star Wars és un mite modern, ja que el desencadenant de la història és l'aventura mitològica de l'heroi a la cerca de la seva identitat.

Fernando Ángel Moreno Serrano (professor de literatura espanyola i comparada a la Universidad Complutense de Madrid) on a ***La ideología de Star Wars (2017)***; l'autor considera que l'èxit d'Star Wars es deu en gran part a què reflecteix i ens obliga a analitzar aspectes bàsics sobre la nostra societat i la forma en què veiem el món. Moreno (2017) defensa que per dur a terme una anàlisi objectiu de la franquícia s'ha de partir d'una metodologia determinada i establir una selecció d'elements per a l'anàlisi; que provocarà que, segons les premisses des de les quals es parteixi, la valoració s'enfocarà cap a unes dades objectives o cap a d'altres. Considera que existeixen anàlisis i dades objectives sobre l'obra estètica, però el problema és que els elements i les metodologies possibles des dels quals abordar-los són il·limitats. Afirma que cal deixar d'acceptar una única manera de mirar una obra, ja que hi ha diferents maneres d'apropar-s'hi. Segons l'autor, a Star Wars no existeix una única veritat ideològica a la franquícia, sinó que va més enllà de les meres històries d'intrigues i lluites de poder. La franquícia ens convida a fer-nos preguntes sobre ètica, política, religió, història, relacions personals, etc. (Moreno 2017).

Moreno (2017) conclou amb l'afirmació que hi ha una forta vinculació entre tota la saga i els moments històrics en què s'ha anat desenvolupant i els propis dubtes de la societat actual davant d'un futur incert i desesperançador per l'augment de les polítiques neoliberals, dels discursos segregacionistes i de la defensa de l'ordre i la governança implacable a qualsevol preu per part dels ciutadans. La recerca d'un ordre ferri porta als totalitarismes, de vegades encoberts sota excuses pretesament democràtiques.

La mitologia clàssica ha alimentat les històries al cinema des de la seva invenció, ja sigui mitjançant la presentació literal, la seva adaptació o l'actualització. A tots ens ha passat que veient una pel·lícula ens ha semblat que aquella història ja la coneixíem o ens portava a recordar històries conegudes.

La mitologia clàssica ha estat la gran generadora d'històries en el món occidental des del Renaixement fins a l'actualitat. Els seus personatges, fites, gestes, aventures, penalitats i victòries continuen formant part dels nostres relats, des del món clàssic fins avui de manera que, adaptades als nous temps, continuen igual de vigents i encara són històries d'èxit i acceptació popular més enllà de barreres culturals o locals. I, per què això és així? Una explicació és que són relats que vehiculen significats que estan ben arrelats en la humanitat. Segons autors com Mircea Eliade, Claude Lévi-Strauss o Clifford Geertz, exerceixen diverses funcions entre les quals la més important és actuar com a models de comportament (Ardèvol et al, 2021:60) honorables i maneres de viure. Els mites ens mostren valors i ideals que han mogut a la humanitat al llarg de la història. Independentment de l'època i la cultura en què es van forjar, aquestes narratives mobilitzen les emocions i són recollides, reformulades i resignificades per cada nova generació, prenent noves tonalitats morals i afectives en la seva circulació.

El mite, com a gènere narratiu tradicional, és una narració d'origen oral que generalment està protagonitzada per déus i herois i els detalls dels quals varien en el curs de la seva transmissió, donant lloc a diferents versions. Amb l'aparició de l'escriptura, el mite ha estat objecte de reelaboració literària, ampliant així el seu arc de versions. Els mites, actualment, no han desaparegut, es presenten i transmeten a través de diferents mitjans (Ardèvol et al, 2021:60).

Així, trobem que el cinema, des dels seus inicis, ha estat estretament relacionat amb aquests mites, convertint-se en un poderós factor en la projecció de valors socials i culturals a partir d'aquests relats. Hi ha moltes obres de ficció cinematogràfiques actuals que comparteixen moltes de les característiques dels relats mitològics clàssics del món grecoromà.

Per veure la importància dels mites en la ficció cinematogràfica podem partir dels estudis del mitòleg Joseph Campbell (1904-1987), llicenciat en literatura anglesa per la Universitat de Columbia, que va destacar pel seu ampli treball de recerca sobre mitologia i religió comparada. Campbell, va investigar la importància dels mites en el comportament individual i col·lectiu de la humanitat. A partir d'estudis històrics sobre mitologies i religions d'arreu del món, va postular l'existència d'un patró de temes comuns a totes elles. L'autor fins i tot planteja que totes aquestes narracions podrien concentrar-se en un gran únic relat (monomite) (Campbell, 1959), el que, alhora, va prenent en cada cultura característiques culturals

pròpies, adoptant d'aquesta manera algunes característiques específiques d'un temps i un lloc determinat (Ross, 2020).

Seguint aquesta línia, Campbell planteja la seva teoria que els herois culturals de tots els temps i civilitzacions travessen determinats estadis o proves, el "viatge de l'heroi", que es resumeix de forma bàsica en: partida (separació, retir), iniciació (enteniment), retorn (tornada a la societat i transformació d'aquesta).

La literatura, el cinema i fins i tot sèries de televisió es segueixen nodrint d'aquest patró narratiu per als seus relats. Així, una producció com la saga d'*Star Wars* (1977), on el seu creador reconeix la gran influència que va tenir Campbell en la seva etapa universitària (Martínez, 2015:21-22), com en el seu guió segueix els estadis vinculats al "viatge de l'heroi".

Així, mentre el pensament científic sol rebutjar el valor empíric dels mites i els cataloga com llegendes arcaiques de la humanitat, algunes històries portades al cinema cap a finals de segle XX i el que portem de segle XXI desperten enorme interès en les audiències. Els espectadors actuals veuen les històries dels vells herois com a novetat, demostrant que els mites sobreviuen en els temps moderns, no per la seva veritat factual, sinó per la seva proposta de donar un sentit i un valor moral a les nostres vides i a les nostres accions.

Per això és interessant analitzar l'actualitat del "viatge de l'heroi" plantejat per Campbell en les produccions de relats audiovisuals contemporanis i com es construeix aquest relat. En aquest sentit, a manera d'exemple, s'analitzarà el "viatge de l'heroi" de Campbell i a la interpretació d'aquest que va realitzar el guionista Christopher Vogler (1947) per adaptar-lo a l'esquema dels guions cinematogràfics, i si està present al llarg de la saga d'*Star Wars* (1977), que va realitzar George Lucas, a través del personatge principal de la trilogia original: Luke Skywalker.

- **El món ordinari:** Luke, un jove atrapat en un planeta llunyà, una vida sense sentit i avorrida, a causa d'uns fets traumàtics del seu passat i que ell no acaba de conèixer i comprendre.
- **Trobada amb el mentor:** Obi-Wan Kenobi presenta un ideal i el convida a sortir de la seva mediocre vida.
- **Reticència de l'heroi:** La seva primera resposta és rebutjar la invitació a canviar.
- **La crida de l'aventura:** Reflexiona i interioritza la crida a causa d'una tragèdia familiar que trastoca la seva vida.
- **El primer llindar:** Puja a la nau i surt a l'espai.
- **Proves, aliats i adversaris:** La formació de la comunitat.

- **Acostament a la Cova Profunda:** S'endinsa en terreny enemic.
- **Prova difícil o traumàtica:** Aconsegueix salvar a la Princesa Leia, però veu com el seu mentor mor per salvar-los.
- **El camí de tornada:** El contacte amb l'Aliança Rebel.
- **La recompensa:** La salvació de l'Aliança Rebel i de la Galàxia i el reconeixement de les seves qualitats.
- **Resurrecció de l'heroi:** Mor el Luke impacient i neix el Luke responsable.
- **Retorn amb l'elixir:** Retorn a l'Aliança com a Jedi.

Tant en les històries clàssiques, èpiques o no, com en el guió cinematogràfic, el “viatge de l'heroi” satisfà una estructura eficient de narració que implica a l'espectador des de les emocions, l'aventura.

Però en el cas de la saga d'Star Wars, veiem com aquest “viatge de l'heroi”, es repeteix en allò que és coneix com a trilogia preqüela on el pare de Luke, Anakin Skywalker prepara el terreny pel “viatge” del seu fill i en la trilogia seqüela, on el viatge de Luke Skywalker és reprès per Rey.

Tot i que el referent de Lucas va ser Campbell; les teories relatives a la narrativa mitològica van més enllà de la idea del monomite de Campbell. Actualment, es considera que la narració mitològica no és un marc circumscrit a la repetició i que, la narració, no és aliena als canvis socials; i tampoc consisteix només a repetir fórmules arquetípiques per a l'estabilització i la naturalització de l'ordre social, sinó que també pot actuar com a agent per naturalitzar altres ordres possibles (Ardèvol et al, 2021:62).

Per exemple, Ortoleva, considera que la producció mitològica contemporània difereix de les tradicions mitològiques com, per exemple, les de la Grècia clàssica, en el fet que no són narracions canòniques, que versen sempre sobre els mateixos temes i personatges, sinó que s'inventen de nous (Ardèvol et al, 2021:60). Al contrari del que defensa Campbell amb la idea del monomite, els mites no tenen un origen únic i immutable.

2.5. STAR WARS; LA REPRESENTACIÓ SOCIAL I LA POLÍTICA

Pionera en l'apropament de la ciència ficció al públic de masses, hem vist com la saga d'*Star Wars* és molt més que un simple producte comercial. La saga galàctica és un mite cultural per a generacions d'espectadors. I des de l'àmbit acadèmic podem trobar treballs dedicats a explicar la franquícia des del punt de vista ideològic, filosòfic, econòmic, etc.

L'article, també titulat ***La ideologia de Star Wars (2007)*** de Luis García (professor de Sociologia Aplicada a la Universitat Complutense de Madrid) i presentat al IX Congrés de la Federació Espanyola de Sociologia (Barcelona

2007); analitza el discurs ideològic d'Star Wars dividit en els dos temps que es van estrenar: els episodis IV, V i VI (entre 1977 i 1983) i els episodis I, II i III (entre 1999 i 2005).

García (2007) considera que Star Wars és abans que res oci (i negoci), però conté una visió del món que reflecteix algunes contradiccions fonamentals de la societat contemporània.

En aquest sentit, l'autor considera que la ideologia reflectida experimenta un canvi entre la trilogia original i la trilogia de preqüeles. Es passa d'un anarquisme conservador, reaccionari i antimodern en allò ecològic i molt individualista en allò social, a cert liberalisme socialdemòcrata, partidari d'institucions que assegurin una llibertat limitada i amb un punt de vista més col·lectiu. García considera que George Lucas hauria virat de Rousseau a Kant, per la semblança de la seva República galàctica amb el món cosmopolita imaginat pel filòsof alemany. Des del 1999, la saga sembla acceptar que l'únic ordre polític possible no és comunitari sinó associatiu: l'imperi de la llei, la moral i la democràcia parlamentària, ajudats per una vivència moderada de la religió. García afirma que el seu creador s'ha adonat que el món pot estar al caire de la destrucció. Així, si els personatges del 1977 buscaven construir un món nou, els del 1999 lluiten per evitar que sigui destruït (García 2007).

L'autor considera que això és degut principalment al recorregut vital de la generació dels anys seixanta als Estats Units i de la qual forma part George Lucas. Joves desperts a la consciència, en un país on la promesa d'igualtat i llibertat dels quals van veure debilitar-se per l'acció de polítics corruptes, empresaris mesquins, ciutadans burocratitzats i fanàtics de tota espècie (García 2007).

Markus A. Davidsen, professor de sociologia de la religió a la Universitat de Leiden (Països Baixos), a ***The Jedi Community: History and Folklore of a Fiction-based Religion (2018)*** porta a terme un estudi sobre la Comunitat Jedi. El millor exemple d'una apropiació de la cultura popular per part d'un grup específic.

Davidsen, defineix els membres de la comunitat com una confederació flexible de grups i individus que, inspirats en les pel·lícules de Star Wars, es consideren a ells mateixos com a Cavallers Jedi, sempre i a tot arreu. Observa que els seus membres afirmen creure que la Força, el poder còsmic d'Star Wars, existeix al

món real. Una part important de la pràctica dels membres com Cavallers Jedi és estudiar la Força i connectar-s'hi en el ritual. Mitjançant l'estudi de la seva evolució històrica esbossa la història de la Comunitat Jedi des de la seva aparició vinculada a la comunitat de jocs de rol en línia de Star Wars a finals de la dècada de 1990, i descriu les seves creences i pràctiques principals.

Davidson observa que hi ha dos corrents dins de la comunitat: la primera, que considera els ensenyaments de l'Ordre Jedi una forma de vida espiritual, i els anomenats jedistes que busquen establir el Jedisme com una religió legalment reconeguda i de ple dret. En aquest, sentit parla sobre com un fenomen conegut com el Cens Jedi, en què més de 500.000 persones van anotar "Jedi" com la seva afiliació religiosa en els censos de 2001 a Nova Zelanda, el Canadà, la Gran Bretanya i Austràlia; va fer que els investigadors socials s'interessessin a estudiar aquest tipus de comunitats.

A *Bueno para pensar: un análisis estructural del mito de La Guerra de las Galaxias* (2015) de Juan Camilo Ospina Deaza; l'autor proposa una metodologia per a l'anàlisi de produccions culturals cinematogràfiques de l'actualitat a partir d'un enfocament estructuralista inspirat en Claude Lévi-Strauss. Prenent la narració de la saga d'Star Wars entenent-la com un mite.

Per dur a terme la seva metodologia, Ospina (2015) considera partir des d'una anàlisi estructuralista establert per Lévi-Strauss, ja que considera que té vigència per abordar temes de l'antropologia contemporània pel fet que en el seu pensament planteja la necessitat d'entendre l'altre, entendre l'estructura de les idees, fer una feina d'exegesi per alliberar-se del que és propi i entendre la lògica del pensament dels altres dins de la pròpia lògica de l'altre i, en aquest cas, amb les seves eines analitzar la coherència argumentativa de les produccions culturals cinematogràfiques del món mediàtic i virtual.

Tot i que Ospina (2015) afirma que no tota narració pot ser presa com un mite, la primera pregunta que estableix és: per què tractar aquestes pel·lícules com a mites? I com a conseqüència, si: és possible fer una anàlisi estructural d'aquesta sèrie de pel·lícules en tant que mites? A parer seu, la saga sí compleix la condició que Lévi-Strauss esmenta per considerar-se un mite: "En tots els mites dels pobles occidentals, el plantejament lògic del problema és el mateix: el punt de partida i el punt d'arribada del raonament són inequívocs, i l'ambigüitat apareix a l'etapa intermèdia" (Lévi-Strauss, 1987:245).

Ospina també s'interessa per com a la lingüística proposada per Saussure, als mites l'anàlisi té dues dimensions: una diacrònica i una altra sincrònica. En paraules del propi Lévi-Strauss "aquest sistema és, en efecte un sistema de dues dimensions, ahora diacrònic i sincrònic" (Lévi-Strauss, 1987:234). En els mites,

l'anàlisi sincrònica consistiria a pensar els esquemes que es formen en un moment del relat i allò diacrònic estaria referit a la concatenació d'esquemes canviants al llarg del relat (Ospina, 2015).

Com a conclusió, aquest autor considera que cal que l'investigador desenvolupi una creativitat, que s'obté fent exercicis que permetin connectar dades i teoria, i així desentranyar lògiques que sustenten, o que estructurin aquestes realitats. I a partir de la proposta de Lévi-Strauss, construeix una metodologia d'anàlisi específica per a Star Wars. Per aquest motiu, considera que, Lévi-Strauss no és només bo per entendre mites indígenes o clàssics, és pertinent per entendre la força de les elaboracions narratives contemporànies en forma de mites en universos imaginaris com és el cas d'Star Wars.

José Marco Segura Jaubert (Doctor en Literatura Clàssica i filòleg) i Mitzi Magallón Delgado (psicòloga y Doctora en Educació) a ***Star Wars, una galaxia muy muy cercana: Un mito moderno y su construcción social (2016)*** analitzen la cronologia d'Star Wars, el context historicosocial que la determina i com s'evidencia a la saga. També per què es pot considerar Star Wars com un mite modern i com reflecteix el viatge de l'heroi. Són estudiats aspectes religiosos que giren al voltant del concepte de la Força, la interculturalitat manifesta en la saga i els elements que aquesta posseeix, perquè es desenvolupi un nou camí espiritual anomenat jedisme.

Segons aquests autors, Star Wars, permet la reflexió sobre conflictes morals, polítics, ideològics i històrics de la humanitat. Ja que consideren que és el reflex de contextos històrics i socials que han imperat al nostre planeta.

Però també, Segura i Magallón consideren que la franquícia s'ha convertit en un mite modern. Partint que els temes bàsics dels mites es repeteixen de generació en generació, es poden observar semblances entre diferents relats mítics al llarg de la història. Una de les semblances que té la majoria d'aquests relats és que hi ha herois, i Star Wars no és diferent en aquest sentit en presentar tres personatges en aquesta línia: Rey, Anakin Skywalker i el fill d'aquest últim, Luke Skywalker (Segura i Magallón, 2016).

Segura i Magallón (2016) afirmen que la franquícia no intenta brindar un profund missatge religiós. Si no que Star Wars planteja una sèrie de principis i valors espirituals, que tenen una clara influència de filosofies budistes i de la religió judeocristiana, raó per la qual en alguns països anglosaxons, alguns dels seguidors d'aquesta sèrie de pel·lícules intenten la legalització del que s'ha anomenat una nova religió: el jedisme.

Finalment, els autors consideren que l'organització política a Star Wars es basa en la interculturalitat; es presenten més de 56 races que coexisteixen tant durant l'època de la República com la de l'Imperi. La majoria aposten a un sistema republicà com la forma d'organització social democràtica, que permet la interdependència i el reconeixement de l'altre com a legítim altre. No obstant això, aquesta convivència no sempre és pacífica i harmoniosa, ja que també hi és present la tirania representada per l'Imperi que busca governar l'orbe mitjançant la por (Segura i Magalló 2016). Els autors estableixen clares connexions entre Star Wars i diferents aspectes de la història mundial, la filosofia, el mite, la religió i la interculturalitat.

Theo Hunt, membre del departament de Ciències Polítiques de la Universitat de Califòrnia a Berkeley (EUA), a ***Star Wars - A story about human/non-human relationships a long time ago in a galaxy far, far away... (2015)*** porta a terme una investigació sobre els efectes potencials dels temes d'Star Wars en les actituds socials, polítiques i culturals; centrant-se particularment en les qüestions relacionades amb el concepte de "la Força" i l'ecologia.

Hunt afirma que, a través de la metàfora, Star Wars assenyala que la civilització humana s'ha de reesituar ecològicament i ideològicament, i que caldria canviar les actituds cap als elements no humans de l'entorn. Segons l'autor, la història deixa clar que la societat humana ha de fer això, sinó pel bé de la moralitat, aleshores pel propi.

Hunt identifica la Força amb la natura, afirmant que viure amb respecte per les ecologies sovint coincideix amb sistemes polítics, socials, culturals i econòmics més justos. Per exemple, estableix que La República Galàctica era un govern regit per principis que incloïen l'equilibri amb la Força. Era una democràcia, amb una pluralitat de races, planetes, gèneres i cultures representades.

Des d'una perspectiva filosòfica, Natán Verdés Bertolín (filòsof i divulgador cultural) a ***La moral de los Jedi y los Sith en la política de Star Wars. Ascesis y voluntad de poder desde una perspectiva de Nietzsche (2019)***; l'autor pretén analitzar dins de l'univers d'Star Wars les diferents perspectives i interaccions que les dues ordres van realitzar sobre la política, i en especial, com van influir les diferents moralitats i sistemes de valors per a la seva visió i participació en els governs galàctics.

Verdés defineix La República Galàctica com un sistema polític galàctic, en forma de república parlamentària federal, que comprèn milers de mons escampats per tota la galàxia. La seva institució governamental més gran és el Senat Galàctic, que consta de centenars de senadors que representen els diferents mons de la galàxia, i el Canceller Suprem que assumeix el paper de cap d'estat. Tot i ser un

òrgan democràtic, no està lliure de conflictes ni de crítica, especialment per la seva excessiva burocràcia i extrema lentitud: primerament, davant la passivitat d'actuació contra la Federació de Comerç, i posteriorment, amb l'Aliança Separatista, formada a partir de macrocorporacions i sistemes estel·lars secessionistes sobre la base que la República els estaria generant massa impostos (Verdés, 2019).

Per a Verdés, els Cavallers Jedi, són un conjunt de guerrers que mitjançant l'art de la lluita i l'ús de la Força (un ens diví i d'alguna manera panteista), adquireixen la responsabilitat de ser els guardians de la pau i la justícia de la galàxia. I, a diferència de qualsevol sistema protector estatal, vetllen a partir d'una idea del bé i la justícia metafísica preexistent a tot sistema de govern. Els Sith contenen una manera de pensar molt contrària a la dels Jedi. La seva pròpia filosofia no fomenta la lleialtat, la cohesió i la comunitat, sinó que es basa més aviat en una concepció originària de l'individu, del jo. La narrativa individual imperarà sobre la comunitària i sobre qualsevol suposada missió messiànica, última o divina. El Sith no se sent culpable del que fa, perquè en cap moment no es proposa intentar escapar d'una idea última de bé (Verdés, 2019).

Verdés considera que la concepció Sith és semblant al pensament de Nietzsche sobre la vida humana. Nietzsche considera que els valors, en realitat, són un constructe merament humà, no natural o diví (Verdés, 2019). I com en el pensament de Nietzsche, el Sith no tracta de revelar la veritat de l'ésser, del no-res, del que és bo i el que és dolent, de l'ésser humà o del que és polític, com poguessin fer els Jedi amb la seva concepció última de l'univers i la seva manera racional de veure la vida (Verdés, 2019). La veritat no és mediable o descodificable per al Sith. El que és veritable no importa, sinó que ho troba innecessari, o, més ben dit, fora del seu abast, no fonamentat en una cosa sòlida. Si existís una veritat sobre el bé i el mal, sobre com viure (com la vida monacal dels Jedi), només caldria llavors adequar-s'hi, reduir-se a l'única cosa veritable i establerta, sense experimentació. I això per a Nietzsche seria considerat una debilitat.

Així, Verdés, conclou que ni una visió purament ascètica, passiva, que rebutja el poder, ni tampoc una concepció exclusivament individualista, en conflicte amb ell mateix i passional ens podran portar a la institució d'un sistema polític estable, bo i just.

L'argument que defensa Timothy Peters, professor a la Griffith Law School de la Griffith University (Austràlia) a *The Force' as Law: Mythology, Ideology and Order in George Lucas's Star Wars (2012)* és que, malgrat la falta de referències obertes a la llei i la legalitat, la saga d'Star Wars en la seva creació mitològica, així com en la seva construcció capitalista, està saturada de llei.

Segons Peters les referències a la llei es poden trobar a la Força, tant en el seu vessant mitològic com en una visió de la Força com a ordre legal; ja que aquesta desitja un sentit d'ordre i equilibri universal, buscant regular el mateix destí.

Peters entén la Força com una representació de la llei moderna i la seva preocupació per la defensa i la preservació de l'ordre. Star Wars mostra com la restauració de l'equilibri o l'ordre és subjacent tant al bon Jedi com al malvat Sith, o a la República democràtica liberal i l'Imperi Galàctic totalitari.

Afirma que, encara que Lucas creu que està creant una mitologia global a la saga, l'enfocament de les pel·lícules és, de fet, més políticament ideològic que religiosament mitològic. I que aquesta ideologia és la que, al final, incrusta i sustenta la cobertura de la llei dels seus propis fonaments i el desig últim d'ordre, pau i justícia (com a equilibri). Però que la llei en si mateixa no ens pot salvar de la tirania de l'ordre i la pau que vol imposar.

La saga també s'ha estudiat des d'una perspectiva històrica. Aquí podem parlar de l'exemple de l'article ***Star Wars y la política romana: La crisi de las dos repúblicas (2016)*** de David Morenza Arias (Ourense) llicenciat en Geografia i Història i professor, especialitat en Història Clàssica.

Al treball, l'autor duu a terme un estudi comparatiu dels factors històrics que van portar a la caiguda de la República Romana i la narrativa fictícia de la caiguda de la República Galàctica.

Morenza parteix de la premissa que la Història és present a tot arreu, des dels videojocs a la música, de la televisió a la literatura i al cinema. I que fins i tot, en obres de ficció es pot notar aquesta presència (Morenza 2016). Per aquest motiu l'autor duu a terme una reflexió detallada sobre els fets, personatges, context i les similituds que considera que existeixen entre el funcionament de la política a la República Galàctica i la República Romana, especialment en els seus últims anys d'aquesta (Morenza 2016). Analitzant l'evolució paral·lela de les dues repúbliques, des dels seus inicis, o allò que es coneix, fins a la seva desaparició i transformació en imperis.

En la seva conclusió, Morenza (2016) reconeix que existeixen discrepàncies, per començar la franquícia presenta elements de ficció, que òbviament no estan presents en la història de la República Romana. Tot i això, considera que les similituds són evidents i que ambdues repúbliques presenten un desenvolupament molt similar al llarg del temps, amb personatges i esdeveniments molt semblants, encara que puguin ser modificats en moments puntuals.

Per acabar, podem veure com es pot estudiar Star Wars des d'una perspectiva acadèmica crítica amb el sistema capitalista. ***A Star Wars ¿una saga anticapitalista? (2020)***, Alain Musset (Doctor en Geografia, i ex-Director d'Estudis de l'Escola d'Alts Estudis en Ciències Socials – EHESS de París) es

pregunta si pot trobar les bases d'un veritable pensament crític que posa en dubte les relacions de dominació, explotació, exclusió o desigualtat que caracteritzen el model de societat que molts moviments socials rebutgen actualment a diferents parts del nostre planeta, sobretot a les revoltes que s'han anat succeint a països sud-americans a partir de 2019. Tot i tractar-se d'un autor francès, s'ha considerat interessant recollir-la, ja que l'article està basat en una conferència del mateix nom que l'autor va dictar el 10 d'octubre del 2019 a la Biblioteca Nacional de Xile en castellà.

Musset (2020) considera que Star Wars és, en si mateixa, un imperi financer aclaparador. No només es tracta de pel·lícules, com ja hem comentat, sinó també d'una infinitat de subproductes: joguines, rèpliques, roba, videojocs, CD, DVD, novel·les, còmics, sèries de televisió, etc.

L'autor defensa que gran part de l'univers d'Star Wars està impregnat de dos temes que ocupen un lloc central a la mala consciència dels Estats Units: el racisme i l'esclavitud. De fet, tant a les pel·lícules com a les novel·les, la denúncia del racisme humà cap als i les no-humanes s'acompanya d'un recordatori permanent d'un dels vicis inicials de la societat nord-americana: la deportació i el treball forçat de tants negres i negres africanes a les plantacions de canya de sucre i cotó dels antics Estats confederats. A Tatoonie, Anakin Skywalker (un nen ros amb ulls blaus) és un esclau, fill d'una esclava, propietat d'un petit traficant de Mos Esley (Musset 2020).

Així, el món d'Star Wars està dominat per diversos grups industrials hegemònics, companyies transgalàctiques i consorcis financers. Ens sona familiar? En un sistema econòmic que s'inspira en la nostra actual divisió internacional del treball, planetes-tallers alimenten els principals mercats consumidors de la galàxia, és a dir, mons sencers que no tenen la capacitat de mantenir-se ells mateixos (Musset 2020). Per als empresaris galàctics, la millor manera de reduir els costos és reubicar les unitats de producció en àrees gaudint d'avantatges comparatius indiscutibles: una força de treball qualificada i barata, una legislació molt flexible respecte als drets laborals i al medi ambient, baixos impostos, excel·lents condicions de transport, etc. (Musset 2020).

Musset, conclou, que quan les condicions d'explotació esdevenen insuportables, només s'obre un camí per als "perdedors" de la galàxia: la revolta. I que, per tant, no és casualitat si, entre les moltes referències a la cultura popular que han estat

utilitzades pels manifestants en contra del poder capitalista i neoliberal (Musset 2020) tant a Xile com a Colòmbia succeïdes entre el 2019 i el 2020, es troba gran part de la iconografia creada per la franquícia. Ja que considera que el missatge polític de les pel·lícules és clarament progressiu, ja que l'Aliança lluita contra una dictadura abominable encarnada per l'Emperador Palpatine (abans de veure la Resistència, liderada per Rey, Poe i Finn, derrotar el mateix Palpatine al darrer episodi de la saga Skywalker).

Les aportacions d'aquestes publicacions multidisciplinars han contribuït a l'estudi de les narratives que han donat forma a tota la història que configura la saga galàctica. Però, George Lucas és cineasta, no és ni físic ni filòsof. Es pot defensar que tampoc és sociòleg o economista. Per tant, quin sentit pot tenir llegir Star Wars a la llum d'enfocaments que no són els seus? L'ambició és mostrar que les pel·lícules en general, i Star Wars en particular, transmeten missatges que van molt més enllà del seu marc primari i que ens poden aportar molt, sempre que sabem utilitzar la mirada adequada per a això. Per fer-ho, es proposa fer allò que, creiem, no s'ha fet mai: rellegir la saga d'Star Wars a la llum de les teories polítiques. Utilitzant-la per il·lustrar teories polítiques i culturals; per mostrar que aquesta saga té uns temes més amplis dels que se sol considerar, perquè precisament és portat per arquetips que, per la seva pròpia naturalesa, ens poden dir molt sobre el comportament dels éssers humans, fins i tot en la seva dimensió política i cultural.

Per aquest motiu; tot i que la saga galàctica s'ha estudiat des de molts camps acadèmics, com es pot comprovar amb els exemples anteriors o mitjançant una cerca ràpida de publicacions; trobem a faltar un estudi basat en la política que impregna la saga. No podem oblidar que la base de la història és un conflicte polític i armat.

Recordem que, des de la seva gestació com a disciplina, l'antropologia ha tingut una estreta afinitat amb el terme *política*. Seguint l'exemple de la **Política** d'Aristòtil, on va conceptualitzar l'ésser humà com un ésser polític essencial, el desenvolupament de l'antropologia política dins del camp de l'antropologia es va iniciar en un primer moment com un projecte que posteriorment es va definir com una subdisciplina dins de l'antropologia (Lewellen, 2003).

La recerca principal de l'antropologia política va ser idear una ciència dels discursos polítics de l'Homo politicus (Brennan, 2008) que estudiés comparativament les formes d'organització política, els lideratges polítics i les formes diferenciades d'enfrontar el conflicte entre les societats "sense estat". Però des de la II Guerra Mundial, l'antropologia s'ha tornat cada cop més política, fins i tot polititzada, exactament en el mateix període en què la disciplina es desenvolupava dins el camp de l'antropologia. Així, sembla que l'antropologia

política s'ha esvaït dins d'altres disciplines. Però, actualment, es pot apreciar un ressorgir de l'antropologia política. Aquesta paradoxa resideix al cor de la "història en desenvolupament" de l'antropologia, que no només va destruir l'objectiu, els mètodes i les orientacions teòriques de la subdisciplina, sinó que també va rebutjar l'afirmació inflexible que era una "ciència única dels assumptes polítics de les societats primitives" (Thomassen, 2008:263).

Tot i que la importància de la "política" dins del domini de les ciències socials es remunta a Plató i Aristòtil, i a Hobbes i Rousseau en la Il·lustració, el començament formal de l'estudi de la política dins de l'antropologia es va iniciar a finals del segle XIX i principis del XX amb antropòlegs com Tylor, Morgan, Maine, McLennan. Metodològicament, l'antropologia política està íntimament relacionada amb l'etnografia, que forma part de l'ànima de la disciplina de què depèn tota la resta de la disciplina (Vincent, 2002:2).

3. OBJECTIUS, HIPÒTESIS I PREGUNTES DE RECERCA

3.1. OBJECTIUS ESPECÍFICS

Aquesta recerca té l'objectiu principal d'estudiar l'ordre polític en una societat imaginària per tal d'aprofundir en la visió de l'organització política social en el cinema de ciència ficció contemporani, especialment les produccions audiovisuals de la indústria del cinema a Hollywood a finals del segle XX i inicis del XXI, i concretament en la saga d'Star Wars des dels seus inicis l'any 1977 fins a les produccions més recents de l'any 2019 (Episodis I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX).

Per això, amb aquesta recerca es pretén:

- Analitzar les relacions polítiques en les pel·lícules de ciència ficció d'Star Wars i analitzar la seva relació amb la comprensió de l'ordre polític en les ciències socials actuals, així com quin model d'ordre polític-social proposen com a desitjable o denuncien com amoral.
- Relacionar la ciència ficció amb les tradicions narratives i el seu estudi per part de l'antropologia com a producció simbòlica i mitològica.
- Esbrinar quins ensenyaments o propostes vehiculen aquestes pel·lícules de ciència ficció sobre l'ordre social, l'ordre polític i la governança.

3.2. HIPÒTESIS

Aquest treball té la intenció d'explorar la creació i la concepció de la construcció de l'organització política des d'una base antropològica en el cinema de ciència ficció i concretament en la Saga d'Star Wars.

A partir d'aquí, és convenient exposar les preguntes de recerca i algunes hipòtesis prèvies o pressuposicions/premisses de partida que guiaran la recerca.

Premisses:

- L'experiència cultural dels individus és el punt de partida per a la concepció i la construcció de l'organització política futura o imaginària. Ja

que el coneixement i l'experiència que té una persona de l'organització política i social està directament relacionada amb la cultura i la societat en què viu.

- La forma que tenen els membres d'una determinada cultura de concebre l'organització política, tindrà relació directa amb els marcs referencials en els quals s'hagi desenvolupat.
- La construcció de l'organització futura o imaginària en els relats (orals o literaris) està estretament lligada al context social i cultural on es generen i estan adreçats aquests relats, ja que és una proposta d'explicació del món que l'audiència ha de poder entendre i valorar.
- Totes les societats o cultures conegudes construeixen una estructura política i social que escapa o transcendeix l'experiència quotidiana personal.

Com a hipòtesis partim de la idea inicial que: el gènere de ficció en la producció cinematogràfica en les societats contemporànies té una funció similar a la que tenen els mites, contes y llegendes en les societats orals.

Així, La ficció obre un espai on imaginar com seran les organitzacions polítiques i socials en un futur proper o llunyà o en un passat reconeixible, o mític i atemporal.

L'objecte d'estudi principal d'aquesta investigació és la construcció de l'organització política i social en les pel·lícules de ciència ficció de la saga d'Star Wars. I com aquesta construcció representa, expressa i interpreta els anhels, pors i esperances de la societat que els produeix i a qui s'adreça.

Però no podem oblidar que culturalment, les pel·lícules de ciència ficció són produccions i relats audiovisuals originats en una indústria cultural que busca àmplies audiències: relats arrelats a la cultura popular occidental (a través dels ulls d'una indústria radicada principalment als EUA) que es proposen per a ser rebuts per públics amplis.

Són pel·lícules populars, atreuen un gran públic, són conegudes per una àmplia majoria de persones, algunes de les quals són veritables "fans" que no només miren les pel·lícules, sinó que es disfressen dels personatges, compren productes relacionats amb els films, creen obres que parodien els films, etc.

Són pel·lícules que creen tot un univers de ficció alternatiu, tot un imaginari, un món complet: una geografia, unes societats, uns valors i creences, una forma

d'organitzar-se políticament, una religió, una estètica, una forma de vestir, d'intercanvi o d'economia, etc. I unes relacions específiques amb la natura i amb allò humà i no humà.

Concretament, el que s'analitzarà en aquest treball són, principalment, les possibles similituds que hi ha entre el funcionament de la política a l'Imperi Galàctic i l'Alemanya Nazi i quins valors culturals (morals, de poder, desitjables o no) s'atribueixen a aquestes figures. Comparant les institucions i mètodes de funcionament que comparteixen ens donarà una pista. De la mateixa manera, es veurà també en quins punts es diferencien i s'analitzarà el desenvolupament dels esdeveniments de forma paral·lela, fins al moment en què les dues desapareixen formalment.

Per tot això, es considera que l'estudi és pertinent dins de l'anàlisi antropològica de la cultura popular contemporània i especialment tenint en compte l'anàlisi de l'ordre polític, ja que cauen dins l'anàlisi antropològica des de dos vessants:

- Reflecteixen la nostra societat, en relació amb el context cultural on es produeixen i consumeixen aquests productes audiovisuals.
- Proposen i desenvolupen una forma de societat (anàlisi intern de les obres com a proposta ficcional de maneres de viure i la seva justificació).

3.3. PREGUNTES DE RECERCA

A partir d'aquestes hipòtesis de treball, a l'estudi es plantegen les següents preguntes de recerca:

- Què ens diuen aquestes pel·lícules sobre com es constitueix i s'articula un ordre polític? Què ens diu això de les societats que les generen i consumeixen?
- Quines són les propostes de forma de govern que despleguen aquestes pel·lícules, quins valors, quines creences, etc.?
- Com s'explica la violència al llarg de les pel·lícules? Com es legitima l'ús de la violència?
- Com es configura la relació política dins del propi relat? Quines concepcions polítiques s'escenifiquen?

- Per què l'organització política en la ficció popular és interessant d'estudiar des d'una perspectiva antropològica?
- Quina és la relació de la narració amb les tensions polítiques actuals o passades o del moment en què es produeixen aquestes pel·lícules?

4. METODOLOGIA, TÈCNIQUES I FONTS A UTILITZAR

4.1. DISSENY METODOLÒGIC

La principal font de dades d'aquest treball de recerca és la pròpia producció cinematogràfica i s'ha dut a terme la seva anàlisi mitjançant la recopilació i l'estudi de la bibliografia sobre el tema i la visió i l'estudi de la videografia, les quals han guiat l'anàlisi al voltant de la temàtica proposada per l'investigador. El propòsit principal és conèixer el marc teòric al voltant de l'antropologia dels mitjans i com la perspectiva antropològica ens pot ajudar a comprendre millor el paper de la ciència ficció en el món actual i el context social en la creació d'aquestes obres.

Des d'un punt de vista estrictament antropològic aquest mètode d'anàlisi ens ha de permetre, com observem en autors com Jacques Aumont (1980), entendre com l'obra fílmica construeix un espai en què interactuen una *realitat* donada pels materials que constitueixen el film, i una *realitat* constituïda per les implicacions de l'espectador en les imatges que li són mostrades (Sagüés, 2010).

En primer lloc, he elaborat un pla de treball que ha consistit en dur a terme la recopilació bibliogràfica sobre el tema a partir de les obres generals, els llibres especialitzats i estudis monogràfics.

Per a l'obtenció de dades, també s'ha consultat els arxius de premsa de l'època, per conèixer els fets històrics i culturals que siguin significatius, especificant la circumstància o classe de fet: polític, social, econòmic, artístic. Indicant el títol de l'article, el seu autor, pàgines, i una valoració del contingut; així com el títol de la publicació, nombre, mes i any, al costat del lloc en què es pot trobar.

Paral·lelament, s'ha dut a terme l'anàlisi fílmica, ja que és necessària la investigació de les imatges dinàmiques.

En aquest sentit, s'han analitzat les pel·lícules des del seu argument, el seu origen temàtic o subtemàtic (llegenda, llibre, guió original) i les voluntats d'expressió dels seus autors (contingut, idees); en termes que ens permetin conèixer l'ordenament polític creat amb relació a la realitat històrica del règim nazi i la resistència que es va desenvolupar per combatre'l en les zones ocupades.

Aquesta metodologia s'ha completat amb una anàlisi històrica, per tal d'utilitzar el cinema com a font auxiliar i avaluar el valor d'una pel·lícula en el seu context històric i cultural. Així a l'esquema anterior s'afegeix les següents premisses:

- Cronologia de l'època. Es tracta d'establir un quadre cronològic del període que abasta la temàtica de la pel·lícula estudiada, de la manera més àmplia o completa possible.
- Estudi dels fets sociopolítics. He tingut en compte l'època concreta en què està ambientada la pel·lícula, les circumstàncies socials i polítiques que poden estar en el rerefons de la pel·lícula en qüestió.
- Visionat de la pel·lícula. He visionat l'obra cinematogràfica per poder contextualitzar-la en el seu context històric i temàtic, per tal de marcar les influències ideològiques de les quals pot haver estat objecte la pel·lícula amb relació al meu tema de recerca.
- Valoració crítica. He tingut en compte una valoració de l'obra com a font històrica, constatant en quina mesura la pel·lícula recull la ideologia de la societat en la qual ha estat desenvolupada.

4.2. TEMPORITZACIÓ DE LA RECERCA

El projecte d'investigació s'ha dut a terme al llarg de vuit mesos, entre octubre de 2021 i maig de 2022, a la ciutat de Barcelona.

Aquest treball es va iniciar durant el mes d'octubre de 2021, mitjançant la redacció del projecte d'investigació que hauria de vehicular i donar forma a la recerca.

Durant el mes de novembre de 2021 es va dur a terme una cerca centrada a donar forma el marc teòric i l'estat de l'art, a través de la recerca d'obres acadèmiques que es poguessin ajustar a la investigació plantejada. Aquesta cerca es va dur a terme mitjançant la consulta d'obres a través de les diferents biblioteques universitàries i de la xarxa de biblioteques de la Diputació de Barcelona i a través dels diferents portals acadèmics disponibles on-line.

El mes de desembre de 2021 i principis de gener de 2022 es va dur a terme la visualització del material visual. Aquest material es troba format, principalment, per les pel·lícules que conformen la saga galàctica i documentals sobre aquestes.

Durant els mesos de febrer i març de 2022 es va aprofundir en la recerca de dades i en la seva classificació i estudi. Aquest pas va permetre re-redactar el marc teòric i l'estat de l'art.

Durant l'abril de 2022 es va començar a elaborar l'informe final amb les conclusions d'acord amb els resultats obtinguts. Tasca que es va donar per tancada a mitjans del mes de maig de 2022.

5. STAR WARS; UN UNIVERS EN GUERRA

5.1. DESCRIPCIÓ DE LA SAGA

Per dur a terme la recerca prendrem com a objecte d'anàlisi la Saga d'Star Wars (Episodis I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, 1977-2019) que cronològicament està situada en un passat llunyà i allunyat del nostre espai físic. Per tant, podem dir que ens situa en un espai mític més que no pas en un futur a venir. Malgrat que la pel·lícula es del gènere de la ciència-ficció, no ens proposa un viatge cap al futur, sinó un viatge cap al passat: **"A long time ago in a galaxy far, far away...."**, **que es diferencia d'un espai-temps intemporal**, en el que el "Érase una vez", "Hi havia una vegada" o "Once Upon a Time..." ens situa en el temps dels contes de fades. Ja que situa en el passat uns esdeveniments que l'audiència tendeix a situar en un futur. Aquesta dislocació temporal serà un eix de l'anàlisi, ja que com vull argumentar, ens situa en una "altra" temporalitat retrospectiva.

Per ordre cronològic, en els episodis I, II i III se'ns presenta una República Galàctica, composta per diversos planetes, que decideixen què és millor per a la comunitat de planetes, democràticament, com a parlament. No obstant això, a causa de les tensions diplomàtiques, s'obre una votació per triar un nou líder d'aquesta assemblea, quan el senador Palpatine és elegit per al càrrec de canceller. Amb el pas del temps, aquest canceller guanya el suport de més líders planetaris, que acaben triant-lo líder suprem d'aquest conglomerat de planetes, transformant així la República Galàctica en l'Imperi Galàctic.

L'Imperi Galàctic és un tipus de govern en què només un governant té plens poders per gestionar en els seus interessos, amb la promesa de protegir el seu poble. Tanmateix, com a forma de domini d'aquesta població, hi ha un ús extensiu de la força militar i una forta repressió en diverses capes de la societat: característiques dels governs totalitaris.

En veure les pel·lícules, és possible notar algunes similituds amb els règims governamentals del món real. Perquè la pel·lícula s'alimenta precisament d'aquesta realitat per oferir-ne una interpretació.

S'ha comparat aquesta transició amb el sorgiment de l'Imperi Romà, però també, un gran referent és el règim nazi implementat per Adolf Hitler a Alemanya el 1933, amb el seu nomenament com a canceller i com a Führer el 1934 fins al 1945. Igual que Hitler, Palpatine va ser portat al poder de manera democràtica i

des d'allà, va implementar el seu règim de control total. I igual que a l'Imperi, en el nazisme es va matar a aquells que s'oposaven al líder.

Perquè, de la mateixa manera que Hitler va ser vist com un salvador a Alemanya, l'emperador Palpatine, també havia de salvar la galàxia.

Com ja he comentat anteriorment, Star Wars és una franquícia creada pel cineasta George Lucas, estructurada a partir d'un esquelet narratiu de nou llargmetratges de ciència-ficció. Amb *L'ascens d'Skywalker* (2019), es pretén acabar la narrativa principal, després de 42 anys.

Star Wars, la primera pel·lícula, més tard coneguda com *Una nova esperança*, es va estrenar l'any 1977. La pel·lícula va tenir dues seqüeles: *L'imperi contraataca* (1980) i *El retorn del Jedi* (1983). Aquestes pel·lícules formen la trilogia original, en què Luke Skywalker, Han Solo i la princesa Leia lluiten per l'Aliança Rebel contra l'Imperi Galàctic i la lluita contra Darth Vader, un antic Jedi que va sucumbir al costat fosc de la força. L'antagonista és el pare dels germans protagonistes Luke i Leia. Luke es nega a matar el seu pare i aconseguint que es redimeixi, trencant el cercle negatiu de reproducció de la Força.

Setze anys més tard, es desenvolupa una segona trilogia de pel·lícules, que és una preqüela de la trilogia anterior, formada per: *L'amenaça fantasma* (1999), *L'atac dels clons* (2002) i *La venjança dels Sith* (2005). Aquesta vegada la història gira en com el jove Jedi Anakin Skywalker acaba transformant-se en Darth Vader i com la República va ser destruïda i substituïda per l'Imperi Galàctic.

Disney va comprar la franquícia el 2012 i va anunciar una trilogia final, que ocupa la línia de temps narrativa en el futur, formada per *El despertar de la força* (2015), *Els últims Jedi* (2017) i *L'ascens d'Skywalker* (2019). Trenta anys després de la caiguda de l'Imperi (descrita a *El retorn del Jedi*), Luke Skywalker està desaparegut i el conflicte es produeix entre la Nova República i la Primera Ordre. Han i Leia van tenir un fill, Kylo, que va optar pel costat fosc al voler ser com el seu avi, Darth Vader. També hi ha un nou personatge femení Rey, aspirant a Cavaller Jedi i protagonista positiva de la Força. Aquests dos personatges encarnen els pols de la narració.

5.2. LA POLÍTICA A STAR WARS

La política darrere de la creació de la pel·lícula original, *Una nova esperança* (1977), revela una rica geografia que ens remet a la història, la tecnologia, la diversitat racial i els costums religiosos nord-americans.

George Lucas va passar la seva infantesa i joventut a cavall de les dècades de 1950, 1960 i principis de la de 1970, i es va veure profundament afectat per la revolta cultural i l'agitació política d'aquestes dècades. Lucas, juntament amb milions d'altres nord-americans, es va oposar a la participació dels Estats Units a la Guerra del Vietnam. Així, el 1983 descrivia *Star Wars* com “un gran imperi tecnològic que persegueix un petit grup de lluitadors per la llibertat” (Pollock, 2017), incorporant la qualitat asimètrica de la guerra del Vietnam en la seva fantasia espacial. Això es pot veure a l'escena inicial de *Star Wars*, quan la nau rebel de la Princesa Leia és completament aclaparada en grandària i potència de foc per un Destructor Estel·lar imperial. La descripció de Lucas d'*Star Wars*, per descomptat, també podria encaixar amb altres conflictes a la història, que també ha reconegut com a influències, inclosa la Guerra d'Independència dels Estats Units amb el seu desafiament a l'Imperi Britànic.

Si observem el moment de la història dins la qual es va desenvolupar la idea d'*Star Wars*, i més específicament com George Lucas va interpretar aquesta història, podem començar a veure com el seu entorn cultural va ajudar a donar forma a les pel·lícules. Per descomptat, *Star Wars* és molt més que la suma de les seves influències, ja que Lucas estava creant intencionalment un nou mite contemporani. Com va dir Lucas, “*Star Wars* va sorgir del meu desig de fer un conte de fades modern. A la universitat, em va fascinar com es transmet la cultura a través dels contes de fades i els mites. Els contes de fades són com la gent aprèn sobre el bé i el mal, sobre com comportar-se a la societat” (Pollock, 2017).

Lucas estava fascinat per les representacions de la guerra, inclosa la II Guerra Mundial i la Guerra de Corea, ocorreguda a principis de la dècada dels anys 50. La guerra va formar part de la seva vida una gran part de la seva infància i adolescència.

Més tard ha reflexionat que “no es pot tenir una cosa tan poderosa com els anys seixanta i no tenir-ne una conseqüència” (Pollock, 2017). Específicament, va veure la Guerra del Vietnam i els seus efectes culturals com a punt d'inflexió per als Estats Units. Va explicar, dient: “Les guerres tendeixen a ser canvis de rumb, per la qual cosa és perillós per a una societat entrar en guerra: sacseja l'*statu quo*. El Vietnam és un exemple perfecte. Va ser anunciat com una guerra completament inofensiva allà; mai no anava a caure una bomba a terra nord-americana. Però una enorme bomba psicològica va aterrar a terres estatunidenques i ho va canviar tot per sempre” (Pollock, 2017).

No obstant això, la guerra del Vietnam, que va ser un conflicte asimètric amb un enorme poder incapaç de prevaldre contra els guerrillers, es va convertir en una influència a *Star Wars*. Per exemple, a l'obra ***Star Wars and History*** (2013) de

R. Reagin i Liedl, es recull una comparació sobre la participació dels avions B-52, on s'afirma que van llançar més bombes sobre el Vietnam que les que es van llançar a tota la II Guerra Mundial, fent una comparació entre el paper d'aquests avions i els Destructors Estel·lars Imperials.

Quan Lucas va començar a treballar en la seva epopeia espacial, va imaginar un Emperador malvat que estava movent els fils i semblant destrucció i tragèdia. Lucas afirma que el president Nixon va ser un dels models per a l'emperador Palpatine a la saga d'Star Wars (Taylor, 2014).

Per aquest motiu podem veure el principi de la saga com l'adaptació de Lucas de com els desvalguts de vegades poden guanyar una guerra, des de la Revolució Americana fins al Vietnam.

A Star Wars, l'Imperi creu que l'Estrella de la Mort és "el màxim poder de l'Univers" (*Una nova esperança*, 1977). D'aquesta manera es podria comparar l'Estrella de la Mort amb bombes termonuclears que podrien acabar amb la civilització (Reagin i Liedl, 2013). L'Estrella de la Mort també és el retrat de Lucas de les economies d'escala quan es tracta de grans organitzacions militars i les seves màquines gegantines. És tan gran que Solo primer la confon amb una lluna, fins que Obi-Wan Kenobi diu: "Això no és una lluna. És una estació espacial!" (*Una nova esperança*, 1977) Però la gran grandària i l'excessiva burocràcia de l'Estrella de la Mort fan possible que Luke, Leia i Han evitin ser capturats als seus quilòmetres de passadissos. L'Estrella de la Mort és com un Pentàgon armat a l'espai que es va decantar cap al costat fosc. Fins i tot Darth Vader diu als buròcrates de l'Imperi: "No se sentin gaire orgullosos d'aquest terror tecnològic que han creat. La capacitat de destruir un planeta és insignificant al costat del poder de la Força" (*Una nova esperança*, 1977).

La Força, com la descriu Obi-Wan Kenobi, és un camp d'energia creat per tots els éssers vius "ens envolta i ens penetra; uneix la galàxia" (*Una nova esperança*, 1977). Igual que altres membres de la seva generació, Lucas no va trobar convincent la religió organitzada. Basant-se en fonts tan diverses com el budisme, el taoisme, el cristianisme o el codi Bushido; la Força infon als conflictes d'Star Wars una dimensió espiritual, moral i sobrenatural. Com diu Yoda: "Un Jedi utilitza la Força per al coneixement i la defensa, mai per a l'atac" (*El retorn del Jedi*, 1980).

En contrast amb aquests elements espirituals i políticament progressistes, l'*Star Wars* original no va ser particularment progressista en termes de raça i gènere. A més de la diversitat d'espècies extraterrestres, la primera pel·lícula presenta un elenc d'homes pertanyents a l'espècie humana completament blancs, sent la Princesa Leia l'única dona important a la primera pel·lícula. Leia, que empenya

un blàster, és una líder política poderosa i valenta, que diu frases com: "Algú podria treure'm aquesta gran catifa ambulant del meu camí?" (*Una nova esperança*, 1977). El gran actor afroamericà James Earl Jones dona veu a Darth Vader, però sota la màscara l'actor que ho interpreta (David Prowse) és blanc. Però com va dir Lucas: "Chewbacca no és ni humà ni blanc. M'adono que sembla força fosc i abstracte, però tenia la intenció de ser una declaració" (Pollock, 2017). En qualsevol cas, a les seqüeles i preqüeles Lucas va incloure una major diversitat, amb personatges com Lando Calrissian, la reina Amidala i Mace Windu.

Veiem com Star Wars tracta de les virtuts de lluitar per la llibertat i la justícia, contra l'opressió política, mentre es fa una causa comuna amb diverses formes de vida, fins i tot artificials. Star Wars sovint es tracta d'assumir desafiaments polítics difícils amb valentia, amistat i lleialtat, perquè, en paraules de Lucas, "el món sigui un lloc millor per viure". Més tard va afegir: "Les meves pel·lícules tendeixen a promoure una autoestima personal, una actitud de 'tu ho pots fer'. El missatge és: "No escoltis els altres. Descobreix els teus propis sentiments i segueix-los. Aleshores pots superar qualsevol cosa". Va afegir: "És antiquat i molt estatunidenc" (Pollock, 2017).

Encara que és una pel·lícula de fantasia, Star Wars es va basar profundament en la vida de Lucas i la història de la seva època. I continua sent rellevant dècades després. En crear Star Wars, Lucas va connectar la història estatunidenca i occidental amb el seu univers, on van succeir coses fa molt de temps, en una galàxia molt, molt llunyana.

Però aquesta presència de la política i de la història no s'observa tan sols a la història original. Amb motiu de l'estrena de les pel·lícules que conformen la preqüela, Lucas assenyalava que la història que dona cos, en part, a Star Wars s'estava reproduint a principis del segle XXI, tot dient: "Els paral·lelisme entre el que vam fer al Vietnam i el que estem fent ara a l'Iraq són increïbles". Quan durant una entrevista, la periodista va comparar el vicepresident Dick Cheney, amb la defensa de la guerra preventiva i l'"interrogatori millorat", amb Darth Vader, Lucas la va corregir: "George Bush és Darth Vader. Cheney és l'Emperador" (Sorking, 2009).

5.3. RELIGIÓ: ORDRES POLÍTICO-RELIGIOSES

La galàxia protagonista de la saga d'Star Wars, està formada per una energia misteriosa. Aquesta energia, segons ens donen a entendre els personatges, connectaria tots els éssers vius. A aquesta energia se la coneix com la "Força".

Però, com se'ns va descobrint a mesura que avança la història, es pot veure com aquesta Força té dos costats, un lluminós, l'altre fosc. I, associats a aquests costats de la Força, tenim dues ordres militars-religioses: l'Ordre Jedi (lluminosa) i l'Ordre Sith (fosca); que al seu torn estan vinculades a dos règims polítics oposats: la República (democràcia) per als Jedi, l'Imperi (dictadura) per als Sith.

Amb aquesta breu descripció podem detectar, per una banda, un cert dualisme (Verdés, 2019) en la diferenciació entre els “bons” i els “dolents”. I, de l'altra com la religió i la política apareixen a la saga d'Star Wars correlacionades. El costat lluminós de la Força, el costat bo, està associat amb l'Ordre Jedi i la República; per tant, el costat fosc, el costat tenebrós, lligat a l'ordre Sith i a l'Imperi, seria el dolent.

Tot i això, si la Força és una i connecta a totes les coses que formen la galàxia, l'ordre Sith i l'Imperi continuen sent possibles manifestacions de la Força. Si es presenten com a malvats, hem d'entendre que sentim que encara hi ha positivitat per al costat fosc i, per tant, per a l'ordre Sith i l'Imperi, i per això esperem la redempció de personatges com Darth Vader i Keylo Ren. Però, per altra banda, també hem de considerar que els Jedi i la República no estan lliures de falles; i són susceptibles de cometre errors i caure en contradiccions.

No podem negar, tampoc, que malgrat que a la història no s'identifica la Força com una religió establerta, l'univers de Star Wars està influenciat per un cert grau d'espiritualitat, a causa de l'estatus especial de la Força. Aquesta espiritualitat està encarnada en la trilogia original a través de diferents personatges (Obi-Wan Kenobi i Yoda) que es converteixen en guies i mentors en el viatge d'aprenentatge de Luke Skywalker; que al seu torn agafarà el testimoni i encarna aquest paper en les seqüeles respecte a Rey, tot i les seves reticències. Només les preqüeles semblen deixar de banda la dimensió espiritual per centrar-se en problemes polítics. És més, a les preqüeles s'intenta donar al fenomen de la Força una explicació científica, mitjançant la introducció del concepte dels midiclorians², una de les explicacions més detestades pels fans.

Per exemple, el naixement d'Anakin Skywalker, l'Elegit que havia de portar l'equilibri a la Força, té una explicació de caire religiós. La mare d'Anakin va tenir una trobada amb els midiclorians, que va fer que donés a llum a Anakin (Episodi I). Aquesta explicació “científica” no és més que una còpia del mite religiós de la Immaculada Concepció, a les tradicions religioses cristianes.

² Els **midiclorians**, són unes criatures microscòpiques que es troben dins de tots els sers vius en simbiosi, i gràcies a les quals funciona la Força. A un major nivell de midiclorians en un ésser viu, més aptitud tenia aquest per fer servir la Força.

En aquesta representació dual de la Força podem entreveure una forta influència de la filosofia i religions orientals a la saga. Sobretot, en el concepte taoista del Yin i el Yang i del budisme. Així, la Força es podria identificar amb el Txi (o Qi). El Txi pot definir-se com la respiració, o una energia vital present en tots els éssers, fins i tot a l'univers com un tot. I, per tant, pot ser vist com una font de poder. No obstant això, atès que el Txi, i per extensió la Força com una forma de txi, configura l'univers com un tot, no pot pertànyer a ningú, ni als Sith, ni als Jedi.

El paral·lelisme entre la Força i el Txi podria ser degut a les grans influències que van tenir les filosofies orientals durant els anys seixanta i setanta del segle XX, entre els moviments new age, sobretot a la zona de la badia de San Francisco (EUA), on va créixer i estudi George Lucas. A més, no podem oblidar que Lucas reconeix que una de les seves principals influències estilístiques prové del Japó, principalment de les pel·lícules produïdes al Japó; per exemple, *Rashomon* (1950) o *Els set samurais* (1954), d'Akira Kurosawa. Els Jedi i els Sith s'acosten estilísticament, amb els seus sabres de llum i les seves vestidures, a un tipus de samurais amb poders misteriosos connectats amb la Força.

Aquests "samurais", ja pertanyin a l'ordre Jedi o Sith, formen ordres militars i religioses, amb una jerarquia entre mestre i alumne. A la saga, l'ordre Sith es reduirà fins i tot a un sol mestre, Darth Sidious, que s'erigirà en Cancellor Suprem i després com l'Emperador Palpatine, i un sol aprenent, successivament: Darth Maul, Darth Tyranus (Dooku), Darth Vader i Keylo Ren. En allò que es coneix com la "regla de dos", una regla adoptada per l'ordre Sith per poder romandre el més oculta possible a ulls de tots, per conspirar contra l'Ordre Jedi i la República. Tant en els camins del costat fosc com del costat lluminós, els estudiants Jedi (Padawan)³ o Sith, són iniciats pels seus mestres en la seva connexió amb un costat o un altre de la Força, la qual cosa els atorgaria grans poders, fins i tot grans habilitats marciais.

Al llarg de la saga les referències a la Força com una mena de religió es van repetint. Per exemple, a l'Episodi IV, un dels oficials imperials tracta Darth Vader com el representant d'una religió caiguda. Així mateix, la Força és presentada per Han Solo com una superstició. No obstant això, sembla que la posició d'aquest últim canvia, ja que a l'Episodi VII Han presenta la Força a Rey com una realitat. La dimensió religiosa encara es pot veure en el fet que Obi-Wan Kenobi i Yoda, com a vells savis, viuen com a ermitans eremites, com Luke a les seqüeles.

Per tant, no podem negar la dimensió religiosa de la saga. La Força és l'energia

³ Es coneixen com a **Padawan o Padawans** els estudiants de la Força de l'Ordre Jedi que estan sota la tutela d'un Mestre Jedi.

que connecta tots els éssers vius de l'univers. Les ordres la utilitzen, però no la posseeixen, tan sols proporcionen un aprenentatge als seus membres per enfortir la seva connexió amb ella. Tanmateix, aquestes ordres militars també s'han de considerar religioses, ja que porten, amb el seu ensenyament, una certa cosmologia o una visió de L'univers vinculada a la Força.

El següent pas és tractar d'identificar quines són les implicacions polítiques que podria tenir aquesta concepció de la Força, o fins i tot aquestes concepcions, ja que la Força té tant un costat fosc com un costat lluminós.

La importància que la República dona als Jedi i l'Imperi als Sith (en aquest punt cal aclarir que en parlar de República ens referim indistintament a la República Galàctica i a la Nova República, com a hereva d'aquesta i amb l'Imperi identifiquem l'Imperi Galàctic i la Primera Ordre, que busca restaurar-lo), fa que hi hagi una forta correlació entre els conceptes de religió i organització política al llarg de tota la saga i de com aquesta influeix en la vida política i social de la galàxia.

En transposar els conceptes filosòfics i religiosos de la Força a l'àmbit polític, es produeix una secularització d'aquests conceptes religiosos sobre l'organització política de l'estat.

Segons Carl Schmitt (Restrepo, 2013), tots els conceptes rellevants de la teoria estatal moderna són conceptes religiosos secularitzats. No només perquè històricament podem veure que a mesura que la religió perdia quotes de poder, a favor d'un concepte secular de l'estat, moltes de les premisses s'han traslladat a la teoria de l'Estat. Per exemple, Déu totpoderós s'ha convertit en el legislador omnipotent; però, també per l'estructura del sistema, el coneixement del qual és necessari per a una anàlisi sociològica d'aquests conceptes.

Schmitt afirma que d'una determinada representació del món i de l'ésser humà i d'una determinada cosmologia correlacionada a una antropologia es pot deduir un ordre polític, sigui estatal o no.

Des de la perspectiva de la saga d'Star Wars, podem observar aquesta afirmació en base a l'existència dels dos costats de la Força i la seva inclinació cap a la República o l'Imperi. Una antropologia política a Star Wars té doncs la particularitat de deduir d'una mateixa energia, la Força, dos règims polítics diferents: la República i l'Imperi. I entre aquests bàndols i aquests règims, trobem a les ordres Jedi i Sith, ordres que es posicionen de diferents formes amb relació a la política.

L'associació del costat fosc amb l'Imperi i del costat lluminós amb la República pot relacionar-se entre si a causa de les diferents connexions amb la Força. Per tant, si el costat lluminós sembla buscar l'harmonia, no hi ha dubte que els Jedi intervenen en certa forma en l'àmbit polític afavorint la República i el Senat, als quals servirien com a guardians de la pau, però sense arribar a exercir el poder polític directament. Tot i això, veiem com des de l'inici de les Guerres Clon (Episodi II), l'Ordre Jedi, sense intervenir directament en política, ja que l'exèrcit clon es troba supeditat a les decisions preses pel Senat; prenen les regnes del nou exercit, en ser proclamats, pel Senat, com a generals al comandament d'aquest. Amb aquesta implicació directa, la sort dels Jedi queda vinculada a l'esdevenir de la República Galàctica.

Per contra, el costat fosc es caracteritza per la persecució de l'exercici del poder i la dominació, entenent que els seus seguidors ataquen el poder establert buscant enderrocar-lo i poder establir, així, un règim en què ocuparien un lloc central. Tot i les diferents maneres d'interactuar amb la política: del caràcter excèntric dels Jedi i la centralitat de l'ordre Sith, podem observar en tots dos casos una forma de conservadorisme, ja que els Jedi defensarien l' statu quo de la República i els Sith, la perdurabilitat del seu imperi.

En aquest dualisme entre el costat lluminós i el tenebrós en relació amb la dimensió política de la saga estel·lar; es deixa entreveure una crítica clara a l'Imperi i com aquest s'identifica amb els moviments de tipus feixista, com veurem en altres punts d'aquest treball.

No obstant això, si és la connexió amb la Força el que els dona als Jedi i als Sith els seus poders, l'aparent dualitat de la Força s'ha de matisar: els costats lluminós i fosc no són els del bé i el mal, sinó la Força mateixa. Per aquest motiu, es pot deduir que:

- La Força en formar part de totes les coses, no pot pertànyer a ningú en concret, ja que mai no aconseguirà controlar-la totalment.
- Tant el costat fosc com el costat lluminós són manifestacions de la Força.
- Si la Força és un tot, ni el costat lluminós és infal·lible, ni el costat fosc és completament malvat.

Si ni els Jedi ni els Sith són del tot bons o dolents, des d'un punt de vista espiritual o polític, un altre punt podria posar en dubte la dualitat política de Star Wars: la presència dels no alineats. És a dir, individus, organitzacions i mons fora de la llei, ni enterament imperials ni republicans. Des del punt de vista de la Força, sembla que hi ha només dos costats, un de lluminós i un altre de fosc. Un costat

gris, o fins i tot una neutralitat pel que fa als dos costats, no sembla possible a priori.

Però veiem que això no és així. Al llarg de la història i de l'aparent domini absolut de la República o de l'Imperi dels planetes que conformen la galàxia, queden aparentment al marge grans extensions espacials llunyanes on campen al seu gust: sindicats del crim, contrabandistes o cazarrecompenses, i que no es troben alineats, aparentment, amb cap règim polític totalment. I que, en quedar fora de la Força, no els podem considerar bons o dolents. De fet, són més aviat proscrits, independentment de si la llei és republicana o imperial. Per tant, poden donar suport o enfrontar-se alternativament a la República o a l'Imperi o als adeptes dels dos costats de la Força. De fet, sense ells, les guerres estel·lars entre la República (o l'Aliança Rebel o la Resistència) i l'Imperi (o la Primera Ordre) no podrien tenir lloc. També participen en aquesta guerra. Així, l'Episodi VIII mostra que tots dos bàndols són proveïts pels mateixos venedors d'armes.

És en aquest punt on trobem una altra de les grans referències de la saga les històries de la conquesta de l'oest nord-americà i del gènere del western. Els paratges desèrtics de Tatooine i les seves ciutats remotes, els Moradors de les Arenes (que es poden identificar amb les tribus ameríndies), els Jawa que amb la seva mena de carruatges gegants s'encarreguen del comerç i les granges d'humitat, ens remetent a les històries de l'oest. Per exemple, l'escena de la cantina a *Una Nova Esperança* (1977) sembla treta directament d'un western de John Wayne.

Finalment, aquesta divisió en tres blocs polítics clarament diferenciats es podria entendre com un calc de la situació política existent durant la II Guerra Mundial, que va tenir lloc pocs anys abans del naixement de Lucas, i la Guerra Freda que es va desenvolupar durant la seva joventut. Així, al bàndol lluminós podríem identificar les democràcies occidentals liderades pels Estats Units (tot i que, com hem vist anteriorment, Lucas es mostra molt crític amb el paper dut a terme en la política internacional per aquests); al costat fosc s'identificaria amb l'Alemanya Nazi i els països de l'eix durant la II Guerra Mundial, i l'URSS i els règims comunistes durant la Guerra Freda. I finalment els mons neutrals es podrien identificar amb els països neutrals a la guerra mundial o amb el moviment de països no alineats posteriorment.

5.4. LA GALAXIA, ORGANITZACIÓ TERRITORIAL I POLÍTICA

A la saga d'Star Wars veiem com la centralització de l'espai està al cor de la trama, tant en la dimensió política com en la dimensió territorial.

L'espai interestel·lar presentat a la saga és un espai domesticat, totalment dominat pels seus habitants, que amb una tecnologia altament desenvolupada han aconseguit adaptar-lo a les seves necessitats. De la mateixa manera que els humans hem adaptat el nostre hàbitat segons les nostres necessitats, per desenvolupar-nos.

Per això, a la seva manera, l'univers d'Star Wars és geocèntric. El paper que juga l'espai a la història podria equiparar-se als dels mars i oceans de La Terra. La Terra no apareix a la saga com a tal, però és omnipresent en la forma disseminada de la multiplicitat de planetes. L'ancoratge a la vida planetària continua sent el principi que estructura l'espai, que no és el lloc buit i solitari presentat en obres com *2001: Una odissea de l'espai* (1968) d'Stanley Kubrick o *Alien: El vuitè passatger* (1979) de Ridley Scott; si no que és un lloc ple de vida que serveix de connexió als diferents mons que conformen la galàxia.

Aquesta visió colorista, multiracial i multicultural de l'espai és molt semblant a la concepció de l'espai que se'ns presenta a l'altra gran saga espacial: *Star Trek* (1966-actualitat), creada per Gene Roddenberry, i ambientada al segle XXIII. Es tracta, aquest, d'un espai de connexió, on diferents planetes, entre ells la Terra (que juga un paper principal), han decidit col·laborar de forma pacífica per a formar la Federació Unida de Planetes, amb l'objectiu d'explorar la galàxia de forma conjunta i conèixer noves civilitzacions per establir llaços col·laboratius; tot i això, en aquesta saga, la Federació, també ha de fer front a certa violència, quan els seus interessos es veuen amenaçats per les altres potències espacials amb les quals comparteixen espai (principalment els imperis Klingon i Romulà).

A Star Wars, l'espai no és una qüestió narrativa, és un artefacte visual que serveix com a mitjà per portar l'acció a un escenari nou cada cop.

Un cop vist com es concep l'espai a la saga galàctica, ens hem de preguntar sobre l'organització territorial i l'estructura governamental per la qual es regeix el destí de tota la galàxia.

Territorialment, la galàxia es divideix en quatre zones, principalment: el Nucli, l'Anell Mitjà, l'Anell Exterior i les regions desconegudes.

Els **Mons del Nucli** o **Nucli Galàctic**, és una zona formada per alguns dels planetes més poderosos, altament desenvolupats econòmicament i socialment, més actius políticament i amb una gran població urbana. El Nucli està format per planetes com Alderaan (lloc de procedència de la família Organa), Mandalor o Corelia (lloc de naixement de Han Solo), que juguen un paper important a través de tota la saga. Per exemple, al centre de la galàxia és on es troba el planeta Coruscant, capital de la República i posteriorment de l'Imperi, i que està format

per una ecumenòpolis⁴ que cobreix tota la seva superfície, al planeta es troba la seu del Senat Galàctic i el Temple Jedi; i és considerat el món original dels humans (tot i això, en cap moment es fa referència al fet que Coruscant es pugui identificar amb La Terra).

A més, el Nucli és el centre i referent de la cultura galàctica, les finances, la tecnologia, l'educació i les belles arts. La majoria d'aquests mons estan governats per cases nobles, que tenen una gran influència en aquesta regió i gairebé totes les companyies interestel·lars procedeixen dels Mons del Nucli. En termes de coordenades espacials, aquests mons formen l'àrea central de la galàxia.

Les rutes comercials i de transport principals parteixen d'aquests mons, que els van permetre colonitzar i controlar mons més llunyans.

Aquests mons es podrien identificar amb els països occidentals.

L'**Anell Mitjà** està formada per una sèrie de mons que, amb menys recursos naturals propis, presenten en general un grau de desenvolupament inferior als Mons del Nucli i una menor població.

Tot i les dificultats, alguns d'aquests planetes van desenvolupar economies i societats equivalents a les dels mons centrals. Aquests planetes tenen un paper secundari en la política galàctica.

En aquesta zona trobem planetes com Naboo, llar de la reina/senadora Amidala i lloc de naixement de Luke i Leia o Ciutat Núvol (controlada per Lando Calrissian). La majoria d'aquests mons colonitzats per humans ja tenien espècies pròpies amb diferents graus de desenvolupament evolutiu.

Aquests mons es podrien identificar amb alguns països d'Amèrica del Sud, Europa Oriental i alguns d'Àsia.

Els **Territoris de l'Anell Exterior**, menys poblats, desenvolupats i explorats, malgrat ser la zona més extensa de la galàxia, estan formats per una sèrie de mons diversos. Són mons que oficialment estan controlats per la República i l'Imperi de facto; però molts es comporten com a mons independents, moltes vegades controlats per clans criminals.

⁴ Una **ecumenòpolis**, és un concepte de ciutat continuista que cobreix tot un planeta. El terme va ser creat el 1967 per l'urbanista grec Constantinos Doxiadis; que considerava que aquest tipus de ciutat es començaria a formar a l'Europa Occidental, principalment, en el triangle format entre París, Londres i Amsterdam.

Tatooine, d'on procedeix Anakin Skywalker i Jakku, on Rey és abandonada per la seva família, formen part d'aquests territoris.

Aquests mons són fàcilment equiparables als països que conformen el Tercer Món o estats fallits a La Terra.

Finalment, trobem les **Regions Desconegudes**, que està formada per aquella zona de la galàxia que encara no s'ha explorat ni cartografiat.

És en aquesta zona on Luke Skywalker es troba auto exiliat al planeta Ahch-To durant els esdeveniments succeïts a l'Episodi VII.

Un cop establerta l'organització territorial de la Galàxia és el moment d'intentar establir l'estructura governamental que regeix el destí de tots aquests mons. La primera cosa que hem de tenir present és que al llarg de la història se'ns presenten dues formes de govern diferenciades. D'una banda, trobem la República Galàctica, la Rebel·lió i la Nova República. I de l'altra, l'Imperi i la Primera Ordre.

Vegem primer aquest tema central a la trama política de Star Wars. Són dos models de govern rivals: el model centralitzat i totalitari de l'Imperi/Primera Ordre, contra el model democràtic i descentralitzat de la República/Rebel·lió/Nova República. Per exemple, La Rebel·lió, tot i estar liderada per una Princesa, representa l'ideal d'un univers multicultural i igualitari, on els planetes són pobles considerats iguals en un Senat Galàctic, on no existeixen barreres idiomàtiques o racials. Democràcia universal, en sintonia amb l'ideal de la Força. Tots són iguals a la Força, com tots són iguals davant la Llei. Tots tenen el seu lloc a l'univers.

L'Imperi, per contra, utilitza la Força, per governar sobre tota la galàxia i posar-la sota el seu control. El costat fosc de la Força és el poder d'una organització mecànica (l'Imperi basa el seu poder en la supremacia tecnològica), estandarditzadora (per exemple, veiem com tots els soldats imperials presenten el mateix aspecte i no es poden diferenciar els uns dels altres) i centralitzadora. L'Estrella de la Mort és el símbol d'aquesta concentració de poder. És també, com a arma, capaç de destruir un planeta, és l'instrument de la seva organització a l'espai.

En el cas de la Galàxia, el primer que hem de fer és preguntar-nos: És una entitat sobirana única? O, és una unió voluntària de mons sobirans?

Un Estat sobirà, segons la legislació internacional, és una entitat jurídica representada per un govern centralitzat que té sobirania sobre una àrea

geogràfica determinada. Les lleis internacionals defineixen els Estats sobirans per quatre condicions fonamentals: tenir una població permanent, un territori definit, un govern i la capacitat d'establir relacions amb altres Estats sobirans. Teòricament, també es considera que un Estat sobirà no depèn ni està sotmès a qualsevol altre Estat o poder polític superior.

Es pot deduir, de les explicacions que es donen al llarg de la saga, principalment per allò que es pot extreure de les preqüeles (Episodis I – III), on les trames polítiques ocupen un lloc principal al llarg de la història; que la República i l'Imperi presenten les següents característiques polítiques comunes:

1.- Posseir una població permanent. Encara que és una tasca gairebé impossible calcular la població de la galàxia, és obvi que hi ha una població permanent que transita entre els planetes lliurement i sense grans traves burocràtiques.

2.- Un territori definit. Tota la història transcorre en una sola galàxia, coneguda com la Galàxia. D'una mida aproximada de 100.000 anys llum (Star Wars Wiki, 2020) i dividida, com ja hem vist, en diverses regions.

Dins d'aquest territori, el govern galàctic posseeix la capacitat de:

- Desenvolupar lleis. La llei que emana del govern galàctic és definitiva sobre les seves fronteres i sobre la seva ciutadania, independentment dels governs locals que hi hagi dins aquests límits. Tot i que cada "sistema" com Naboo o Alderaan semblen tenir la seva pròpia cultura i govern local.
- Establir impostos sobre la totalitat del territori. La llei atorga al govern el dret a imposar un impost aplicable a tots els subjectes. Res com els impostos per legitimar que ets un estat. Els impostos de la República són la causa del conflicte entre Naboo i la Federació de Comerç a L'Amenança Fantasma (Episodi I).
- La creació d'un exèrcit únic estable. La llei atorga al poder executiu el dret legal de reclutar un exèrcit i l'ús de la violència. Aquest, sol ser un dret constitucional, en general, i si aquest dret no es reconeix, és probable que la Constitució sencera d'aquesta comunitat tampoc no ho sigui.

3.- La capacitat d'establir relacions amb altres Estats sobirans. Tot i que tota la galàxia està governada per un únic sistema, podem deduir que aquest podria establir relacions amb nous mons i sistemes.

Tot i que la Galàxia, en aquest cas sota el govern de la República, entri en conflicte amb la Confederació de Sistemes Independents, no es pot considerar a aquesta un estat sobirà, sinó que era una secessió de mons i grans corporacions que formen part de la Galàxia. La Confederació no només va declarar la seva independència, sinó que va crear una mena de Carta de la Federació, unint els seus respectius sistemes sota un govern singular (els començaments del qual es veuen a *L'atac dels clons* (2002), on cada sistema promet la seva lleialtat entre si sota un nou poder singular representat per Dooku). Amb això, la Confederació va obtenir el dret legal de recaptar els seus impostos i formar el seu propi exèrcit. La República va lliurar una guerra de reunificació, o Guerra Civil, en lloc d'una simple insurrecció. En canvi, la lluita de la Rebel·lió (Episodis IV - VI) contra l'Imperi va ser una insurrecció, ja que era una lluita interna que cercava un canvi de sistema.

4.- Un govern propi. En el cas de la Galàxia, aquest està basat en la divisió de poders de la majoria dels règims democràtics. L'estructura de govern de la Galàxia està formada per un senat, una cancelleria i una cort judicial.

- El Senat (poder legislatiu) està format per senadors i cada sistema està representat presumiblement per almenys un. Les pel·lícules suggereixen que els senadors estan acompanyats per ajudants o representants en què deleguen part de les seves funcions. Tot i així, en cap moment no hi ha referències al sistema de designació d'aquests senadors. A més, l'escala territorial de la Galàxia suggeriria que, d'una manera realista, el sistema no seria unicameral, sinó que estaria format per una assemblea general per als senadors principals i diferents comissions o grups amb el propòsit d'agilitzar la presa de decisions; ja que moltes vegades s'acusa el Senat de lentitud.

Aquesta manera de funcionar és molt semblant a la forma de funcionament del Congrés dels EUA i del Parlament Europeu; on a partir del plenari s'organitzen una sèrie de grups de treball per a temes específics.

- L'Oficina de la Cancelleria (poder executiu). Aquesta branca del govern té l'autoritat legal de fer complir la llei. El mateix Palpatine, una vegada triat Canceller Suprem, demostra que el càrrec li permet ser capaç de formar un exèrcit i utilitzar-lo lliurement. No es pot afirmar si va ser només a ell que se li va permetre declarar la guerra, si el Senat finalment va votar sobre la declaració de guerra, o si mai es va "declarar" la guerra contra la Confederació de Sistemes Independents; així que els límits del poder del canceller no s'especifiquen. Tot i això, es pot suposar que els poders d'emergència que tenia Palpatine li van atorgar legalment aquestes

funcions. Al mateix temps, s'insinua que el seu predecessor, també tenia tals prerrogatives fins a cert punt; és a dir, que el canceller depositat, Finis Valorum, podria haver intervingut militarment en la situació de Naboo. Va triar no fer-ho, com esperava Palpatine segons el seu propi pla. La inacció, que va ser denunciada pel Senat, per part del Cancellor, és el que va provocar que s'invoqués un vot de censura. Això significa que el Senat va reconèixer que el Cancellor Valorum tenia un poder executiu significatiu sobre situacions com les tensions hostils entre sistemes, però va optar per no fer-los servir.

Aquest concepte de poder executiu apropiaria la Galàxia a les democràcies de tipus presidencialista.

- La Cort Suprema de Justícia de la República (poder judicial). El que es coneix sobre la Cort li devem a un diàleg del governador de Naboo; Sio Bibble comenta: "És indignant que després de quatre judicis a la Cort Suprema, Nute Gunray segueixi sent el virrei de la Federació de Comerç" (*L'Amenança Fantasma*, 1999).

Això implica que la Cort no només és la font de la llei més alta del govern, sinó que implica que la Cort té el dret d'incriminar i jutjar qualsevol en qualsevol sistema, fins i tot els líders de governs locals com el virrei Gunray.

Així, podem considerar els diferents sistemes de govern que se succeeixen al llarg de la saga com a representants d'un estat sobirà?

Si es combinen aquests quatre principis, es podria arribar a considerar la Galàxia com una entitat sobirana. La Galàxia posseeix una població i un territori propi, i un govern centralitzat que concedeix certa autonomia als diferents mons que la conformen. La llei de la República és universal sobre tots els sistemes, grava impostos i amb impostos permet legalment disposar d'un exèrcit per defensar els seus interessos i fronteres. El Senat supervisa el pressupost i legisla la llei. Malgrat l'adveniment de l'Imperi, el Senat va romandre actiu fins i tot després que Palpatine s'erigís en emperador. Durant l'Imperi, i fins la seva dissolució final, el Senat supervisava els pressupostos i les lleis.

Aleshores, amb aquestes característiques principals, es pot afirmar que la Galàxia, independentment de la seva forma de govern, és una entitat sobirana.

Però, què és realment la República Galàctica i la Nova República? Quina forma de govern representen?

La forma republicana del govern galàctic presenta característiques pròpies tant d'una república federal, com d'una república confederada.

Les institucions associades a la confederació tenen dues peculiaritats: primera, el seu òrgan superior està compost per representants dels governs dels estats membres, els quals actuen, a la manera d'ambaixadors, seguint els mandats que els transmeten els governs respectius. En aquest cas, el govern republicà s'assemblaria a una confederació de mons, ja que per la forma d'actuar dels senadors galàctics seria la mateixa que la d'aquests ambaixadors. I la segona consistiria que les normes dictades per la confederació només obliguen directament els estats membres, no els ciutadans, els quals hauran d'obeir-les en la mesura que els seus respectius estats els obliguin a això. No hi ha, doncs, relacions jurídiques entre la confederació i els ciutadans, sinó entre la confederació i els estats; en aquest cas la llei que emana del Senat Galàctic sí que obliga tant els diferents mons com els seus ciutadans, la llei galàctica és la llei superior, en aquest sentit es tractaria d'un sistema federal.

El tractat confederal fundacional atribueix les competències a la confederació, encara que aquesta atribució no implica cedir la titularitat de la competència, sinó el seu exercici: el titular continua sent, doncs, l'Estat membre. En canvi, la constitució federal garanteix la igualtat bàsica de drets de tots els ciutadans, estableix els principis fonamentals de l'Estat i regula les institucions polítiques comunes. En aquest cas, pel que es pot deduir, és que a la base de la creació de la República es troba la unió de diferents mons que van decidir col·laborar entre ells i que al llarg dels segles això va derivar en una major integració política, econòmica i social, sota la forma d'una federació.

D'altra banda, els ingressos de la confederació provenen de les aportacions directes que efectuen els estats membres, fet que suposa que aquesta confederació no recapta tributs directament als ciutadans. Aquest aspecte allunyaria el govern galàctic de la confederació, ja que, com hem vist, aquest té el dret legal reconegut de recaptar els seus propis impostos. En un estat federal, tant la federació com els estats membres tenen capacitat tributària directa per recaptar impostos dels ciutadans i finançar les despeses que comporta l'exercici de les competències respectives; com passa a la Galàxia.

A més a més, és fàcil considerar que Lucas es va basar en la forma de govern dels EUA, per donar forma al seu govern galàctic, ja que:

- Hi ha un govern federal central sobre la base que el nivell de llei és el més alt de l'estat. Aquesta mateixa llei atorga drets als sistemes de govern federats sota ella, però en última instància, la Cort Suprema és la llei més alta i aquesta llei és legislada pel Senat i executada per la presidència.

- Cada estat manté certa autonomia, malgrat estar subjectes a la llei galàctica, és molt similar no només als estats que conformen els EUA, sinó també als estats que tenen els seus propis governs únics. Això fa que els sistemes a la República siguin molt similars a com el Govern Federal dels EUA tracta les Reserves de Nadius Americans. A cada reserva se li atorga en realitat plena autonomia, fins al punt de no només poder tenir el seu propi Govern, sinó la seva pròpia llei, la seva pròpia economia, la seva pròpia moneda i fins i tot les seves forces armades o policials. Les reserves de nadius americans fins i tot tenen els seus propis ambaixadors davant del govern dels EUA com a representació (AZ Law, 2022). La República Galàctica sembla operar així, amb molts sistemes comportant-se de manera similar als Estats dels EUA (Mons del Nucli), però també alguns sistemes; com Naboo, actuant de manera molt similar a un Consolat Nadiu Americà. Aquesta és la raó per la qual era possible que malgrat anar a la guerra amb la Confederació de Sistemes Independents i malgrat que el Celler tingués els poders per fer-ho, sistemes com Naboo no havien de contribuir realment al conflicte. Aquest és precisament el mateix acord de sobirania que té el Govern dels EUA amb les comunitats natives americanes; per exemple, durant la II Guerra Mundial, els nadius americans i les reserves estaven exempts de formar part de l'exèrcit nord-americà, als qui simplement es "van demanar" assistència, i molts dels quals van accedir voluntàriament a aquesta sol·licitud. Aquest sistema canvia amb l'adveniment de l'Imperi, quan els governs regionals passen a convertir-se en governs titella de l'Imperi a ser controlats per una sèrie de governadors militars designats per l'Emperador.

Per tot això, es pot deduir que la República Galàctica i la Nova República són una república federal. És molt similar als Estats Units, especialment en la seva relació amb els sistemes individuals dins de les seves fronteres. Tanmateix, els seus sistemes tenen una gran quantitat d'autonomia, que s'atorga universalment, cosa que suggereix que es recolza un enfocament més descentralitzat (els Estats tenen més poder). Tot i això, el mateix funcionament del Senat dona a entendre que no és una república enterament democràtica, sinó que pren les característiques d'un govern confederat; en aquest punt s'acusa Lucas de no conèixer realment el funcionament de les institucions (García, 2007).

5.5. L'ASCENS DE L'IMPERI GALÀCTIC I EL III REICH

Si considerem que la República Galàctica és una transmutació del sistema de govern existent als EUA, bàsicament un sistema republicà federal, amb algun

punt que la connecta a un sistema confederat. En quin sistema polític s'hauria inspirat Lucas per crear el seu Imperi?

La proclamació de l'Imperi Galàctic després de la caiguda de la República Galàctica representa una de les transicions polítiques més significatives a la ciència ficció. Però, una de les coses que ens ensenya la història de la humanitat és que tots els sistemes polítics evolucionen al llarg de la seva existència.

La República Galàctica es va fundar sobre principis democràtics, i la retòrica de la República venerava les nobles tradicions democràtiques. De fet, aquests valors democràtics idealitzats, on tots els mons i les espècies que configuraven la Galàxia vivien de forma igualitària i gaudint dels mateixos drets i deures polítics, sense importar-ne l'origen, són els ideals que es volen instaurar per part de l'Aliança Rebel. Però, al llarg de la història (Episodis I-III) veiem com a la pràctica, els Mons del Nucli (representats en gran part per mons controlats per l'espècie humana) posseïen de forma majoritària el control sobre les institucions de govern republicanes; i, que les seves relacions amb els mons de la perifèria eren de tipus colonialistes a la pràctica. Aquesta relació de facto, metròpoli-colònia, va significar que la República va haver de fer front a alguns dels desafiaments de govern i seguretat dels imperis terrestres.

Com s'explica la caiguda de la República? Un sistema de govern que havia sobreviscut mil·lennis.

Al llarg de la saga ens expliquen que el sorgiment de l'Imperi Galàctic va ser degut a les accions confabulades i coordinades de diversos dels personatges identificats amb el costat fosc de la Força. Així, el Comte Dooku (Darth Tyranus) va centralitzar les queixes de la perifèria i va ajudar a negociar les connexions polítiques entre els sistemes planetaris que es convertirien en el moviment separatista galàctic. La Federació de Comerç va envair Naboo, precipitant la crisi política del Senat Galàctic que va conduir a la destitució del Canceller Suprem Finis Valorum i el seu reemplaçament pel senador Palpatine. El Consell Separatista, que incloïa la Federació de Comerç, va proporcionar el suport financer necessari per convertir el moviment separatista en la Confederació de Sistemes Independents formal, que lliuraria la guerra contra la República. Anakin Skywalker va impedir que el Mestre Jedi Mace Windu arrestés Palpatine quan es va descobrir que Palpatine era en secret un Lord Sith. I els Sith van programar en secret l'exèrcit de clons de la República amb l'Ordre 66, que, en activar-se, exterminaria els Jedi. Totes aquestes accions van ser orquestrades per Darth Sidious (Palpatine) i van ser passos crucials perquè ell prengués el poder i establís l'Imperi Galàctic.

Aquesta seria a grans trets la descripció resumida dels esdeveniments que van portar a la proclamació de l'Imperi. Però, aquesta descripció es podria extrapolar a alguna situació real, de la mateixa manera que la República Galàctica està inspirada en la forma de govern estatunidenca? Per donar resposta a aquesta pregunta, hem de transcendir aquesta explicació de la situació i cercar quins moments històrics van poder inspirar la creació de Lucas.

Per una banda, existeix el mite fundacional en la creació dels EUA per les 13 colònies. A la imaginació estatunidenca, la Guerra d'Independència (National Geographic, 2020) lliurada contra l'autoritat de la Corona britànica, que amb el seu control del comerç i els impostos que establia anava en contra de la lliure relació entre les diferents colònies nord-americanes. Exigint, com a metròpoli colonial, des de l'altra banda del món, el control total sobre la vida política, social i econòmica dels territoris. Des del punt de vista estatunidenc, els ciutadans de les 13 colònies es van aixecar contra la tirania dels britànics que els tenien subjugats, els impediend-los prendre les seves pròpies decisions, gestionar els seus assumptes interns i col·laborar entre ells lliurement. Segons la retòrica històrica estatunidenca, la Guerra d'Independència va ser una lluita entre un grup petit d'oprimits que lluitaven per la llibertat, contra un ens totpoderós que els superava militarment.

En aquesta versió de la història, l'Aliança Rebel lluita contra un Imperi centralitzador, per la llibertat dels pobles contra un Imperi, que havia imposat als diferents mons unes condicions tiràniques, que els impedia exercir la majoria dels drets i que els superava àmpliament en capacitat econòmica i militar.

Però, també existeix un exemple més proper i contemporani a la realitat de George Lucas.

Com ja s'ha anat comentant en algun moment, trobem l'exemple de l'Alemanya Nazi (1933-1945), de l'imperialisme d'aquesta i el seu menyspreu vers la humanitat. Per exemple, veiem com l'Episodi IV, el governador Tarkin, no té cap inconvenient moral en destruir el planeta Alderaan, amb una població de 2.000 milions de persones (Sunier-Talec, 2016:10), per aconseguir la informació de la que disposava la Princesa Leia i com a exercici militar per comprovar l'eficàcia de l'Estrella de la Mort.

En aquesta versió de la història, els rebels serien la transfiguració dels moviments de resistència que es van donar als països ocupats pel III Reich durant la II Guerra Mundial. Com per exemple, la resistència francesa o polonesa, que des dels territoris controlats per Alemanya van lluitar contra les forces d'ocupació. I on els soldats alemanys, en un principi professionals i ben

equipats, s'han transformat en uns soldats imperials genèrics armats amb cascos en forma de calaveres en un univers de màquines.

No pot ser simple casualitat que Lucas, al moment de definir el sistema antagonista de la República, l'Imperi Galàctic, no tingués present els esdeveniments històrics reals succeïts entre el moment que els nazis aconseguen fer-se amb el poder a Alemanya de la mà d'Adolf Hitler i el final de la II Guerra Mundial. Existeixen moltes similituds entre l'Imperi i l'Emperador Palpatine amb el III Reich i la figura de Hitler, encara que Hitler no va voler mai adoptar el paper d'un emperador.

Si partim d'aquesta premissa, no sembla descabellat considerar a la República Galàctica en si mateixa com un mirall de la República de Weimar a Alemanya (1919-1933), durant l'ascens de Hitler.

La República de Weimar va ser com es va conèixer a la recent nascuda República d'Alemanya en el període posterior a la Primera Guerra Mundial fins al sorgiment de l'Alemanya Nazi. I després de l'abdicació del Kàiser Guillem II.

Des dels seus inicis aquest període, encara que democràtic, es va caracteritzar per la gran inestabilitat política i social, en què es van produir cops d'estat militars dretans, intents revolucionaris per part de l'esquerra i les fortes crisis econòmiques. La República de Weimar va experimentar prou caos per preparar Alemanya per a l'ascens d'Adolf Hitler i el Partit Nazi.

La República de Weimar no va poder fer front als grans reptes econòmics i socials a què va haver de fer front Alemanya després de la signatura del Tractat de Versalles. Aquest tractat va posar fi a la I Guerra Mundial; i va significar la imposició de mesures draconianes contra Alemanya per part dels països aliats. Molts alemanys consideraven aquest tractat una humiliació per a Alemanya i el responsable de tots els seus problemes econòmics i socials. A la vegada que consideraven a la República la responsable per haver-ho ratificat.

Per exemple, el tractat estipulava que Alemanya (i els seus aliats) havia d'acceptar tota la responsabilitat moral i material d'haver causat la guerra, cosa que els obligava a desarmar-se, fer importants concessions territorials als vencedors, pagar exorbitants indemnitzacions (que Alemanya no va acabar de pagar fins al 1983) i cedir territoris als països vencedors. El Tractat de Versalles va ser denunciat primerencament per esdeveniments posteriors a partir de 1922 i va ser àmpliament violat a Alemanya als anys trenta amb l'arribada al poder d'Adolf Hitler.

Si comparem les dues repúbliques, la de Weimar i la Galàctica podem veure com totes dues són acusades des del seu interior de mostrar-se febles, lentes i ineficaces, que els resta legitimitat davant de les diferents faccions polítiques i pobles que les conformen. A més, de les acusacions, veritables o no, de promoure la corrupció dins de la seva estructura. Veuen com amb prou feines poden fer front als diferents aixecaments que estan tenint lloc al seu territori. A la República de Weimar a moviments extremistes de dreta i esquerra i a la República Galàctica a causa dels moviments separatistes.

Però la República de Weimar també va haver de fer front a multitud de problemes econòmics, alguns directament provocats per les mesures establertes a Versalles; per exemple, França i Bèlgica van arribar a envair la conca del Ruhr per exigir els pagaments del deute. I altres de tipus conjuntural i extern, com la crisi financera i econòmica provocada pel Crac del 1929 de la Borsa de Nova York.

Mentrestant, a la República Galàctica havien de fer front als problemes provocats pels bloquejos comercials duts a terme per la Federació de Comerç, emparada pel Consell Separatista, als quals sotmetien molts dels mons situats fora del nucli, que no volien sumar-se a les seves tesis.

Aquests bloquejos que provocaven el desproveïment de productes vitals per a l'economia i la població d'aquests mons i la lentitud i la manca de resposta per part de la República Galàctica. Aquests fets van provocar una forta sensació de desempament i rebuig cap a aquesta, per part de multitud de mons que exigien un canvi de rumb i lideratge dins de la República Galàctica. Com veiem, a l'Episodi II, on els representants de Naboo, un dels principals afectats pel bloqueig separatista, són els que van demanar activar la moció de censura contra el Cancellier Valorum; per evitar que els separatistes poguessin assumir el poder a la Galàxia.

De la mateixa manera que durant la hiperinflació provocada per la crisi econòmica, provocades pel tractat, la classe mitjana alemanya es va emportar la pitjor part del caos econòmic. Quan va copejar una altra crisi financera, es van cansar i van desconfiar dels líders del seu govern. A la recerca d'un nou lideratge i tement una presa de poder comunista, moltes persones van recórrer a partits extremistes com el Partit Nazi dirigit per Adolf Hitler, malgrat el seu impopular i fallit intent d'iniciar una revolució nacional el 1923.

En tots dos casos no es qüestiona l'existència dels sistemes polítics. Allò que es qüestiona és el seu funcionament, que no es considera adequat i la debilitat que semblen mostrar els seus líders.

El 1932, el Partit Nazi es va convertir en el partit polític més important al Reichstag. I Hitler va ser nomenat canceller el gener de 1933.

Poc després, el 27 de febrer de 1933 es va declarar un incendi al Reichstag que va destruir l'edifici. La versió oficial estableix que Marius Van der Lubbe, un jove comunista neerlandès aturat, va confessar ser l'autor de l'incendi, després de ser torturat. Tot i que sempre es va sospitar que van ser els mateixos nazis els que ho van provocar, per poder utilitzar-lo com a arma propagandística contra el comunisme.

Gràcies al fet que el president del govern de la República de Weimar, Paul von Hindenburg, va declarar l'estat d'emergència que limitava en gran mesura les llibertats i els drets de la població i alhora atorgava grans prerrogatives legals a Hitler com a canceller. Va permetre a Hitler estendre la persecució de comunistes a tot el país; i consolidar la seva influència política.

El març del 1933, Hitler va introduir la Llei Habilitant que li permetia aprovar lleis sense l'aprovació del Parlament o el president d'Alemanya. Per assegurar-se l'aprovació de la llei, Hitler va impedir per la força que els membres del Parlament contraris votessin. Un cop aprovada, Hitler va ser lliure de legislar com li semblés millor i establir la seva dictadura sense controls ni contrapesos. Declarant-se Führer del III Reich.

A la República Galàctica (Episodi III), el Canceller Palpatine amb el pretext d'un atac a la seva persona per part dels traïdors Jedi aconsegueix instaurar, mitjançant l'aclamació del Senat, un règim de tipus dictatorial, que va donar lloc a l'Imperi i li va permetre proclamar-se emperador. De manera semblant a com Adolf Hitler va aconseguir acumular tot el poder en què va suposar la fi de la República de Weimar el 1933. En aquest sentit, la senadora Amidala comenta que "així és com mor la Llibertat, amb un estrepitós aplaudiment" (La venjança dels Sith, 2005).

De la mateixa manera que Hitler va perseguir els seus detractors amb el suport legal del govern de la república alemanya; Palpatine va fer servir al senat per legitimar la persecució dels Jedis per traïció amb la invocació de l'Ordre 66⁵.

Per tant, podem suposar fàcilment que Palpatine es converteix en Emperador de l'Imperi Galàctic en assumir una posició que domina legalment tota la República.

⁵ **L'Ordre 66**, també coneguda com a Protocol Clon 66, va ser un pla secret que identificava tots els Jedi com a traïdors a la República Galàctica i, per tant, subjectes a execució sumaria per part del Gran Exèrcit de la República. L'ordre es va programar als soldats clons mitjançant bioxips de modificació del comportament implantats al seu cervell, fent gairebé impossible que els clons desobeeixin l'ordre de tornar-se contra els seus generals Jedi.

De la mateixa manera que ho va fer Hitler, quan Hindenburg li va atorgar la Cancelleria i, finalment, els poders d'emergència. Si Palpatine o Hitler, s'haguessin declarat Emperador i Führer respectivament, sense el suport legal de les seves repúbliques; tan sols s'haurien equiparat a senyors de la guerra que volen destruir o conquerir un sistema polític defectuós. Haurien hagut de conquerir el poder per ells mateixos lluitant. I no ho van fer. En canvi, es van assegurar a esperar que els mecanismes de funcionament propis de les repúbliques els afavorissin legalment per convertir els seus governs des de dins segons els seus interessos personals.

Però, les similituds entre la proclamació del III Reich alemany i l'Imperi Galàctic va més enllà de les referències històriques. Ja que, fins i tot, la terminologia que es fa servir a la saga és molt semblant a la terminologia política real.

Per exemple, el títol de cap del govern. A ambdós sistemes polítics, al cap de l'executiu es coneix com a Canceller, i a vegades són anomenats com líders supremes.

Les referències a l'Alemanya Nazi o al feixisme les podem trobar al llarg de tota la saga. D'aquesta manera, a l'Episodi IV, aquest mateix Senat es dissol, ja que l'exèrcit imperial pot assegurar la seva supremacia inqüestionable sobre la galàxia amb la primera Estrella de la Mort. A l'Episodi V, sota les notes de la marxa imperial, s'alineen diversos regiments imperials (que han substituït els soldats clons republicans), com la representació d'un règim militarista, fins i tot totalitari, a l'estil de les grans desfilades que encara avui en dia se celebren a països com Rússia o Corea del Nord.

Per aquests motius, no es pot negar la influència de la II Guerra Mundial i l'Alemanya Nazi a la saga. Les semblances entre el III Reich i l'Imperi Galàctic les podem trobar des dels uniformes imperials amb botes negres i en escala de grisos, a l'estil dels uniformes de les SS nazis o en els símbols i colors dels estendards (vermell, negre i blanc), fins a la configuració racial de l'Imperi, sent aquest completament humà (militarment poderós), mentre que l'Aliança Rebel és una barreja de moltes espècies. Les preqüeles i seqüeles van consolidar encara més aquesta identificació: una purga Jedi, una lluita entre els sistemes econòmics comunistes i capitalistes, una gran crisi política i econòmica i un Canceller que usurpa el poder.

A la trilogia seqüela, veiem com tota aquesta iconografia es veu més emfatitzada. La Primera Ordre ha mantingut i actualitzat aquestes imatges de tipus feixistes i han incorporat les actituds dels líders feixistes durant la II Guerra Mundial i el període immediatament anterior. Així, les arengues que duu a terme el General Hux davant de les tropes, a la base Starkiller (Episodi VII), representen un discurs

autoritari, militarista i obstinat, propi dels líders de governs antidemocràtics.

5.6. STAR WARS I LA VIOLÈNCIA

Al llarg de la saga d'Star Wars la cerca del poder i els mitjans que es fan servir per aconseguir-ho, principalment la violència, formen un fil conductor. La saga és violenta. Tan sols a la trilogia original es considera que van haver-hi més de 2.000 milions de morts (Star Wars Wiki, 2022).

Hannah Arendt a ***On violence***, publicat originalment en 1970, afirma que la violència, segons la teoria política, no deixa de ser una manifestació del mateix poder. Entenent la violència com una sèrie de mitjans instrumentals que es posen al servei del poder per controlar a la comunitat (Arendt, 2005:48).

Star Wars és, sens dubte, una saga on el poder no dubta en posar en pràctica un desplegament de la violència allà on considera necessari, quan els grups dirigents veuen perillar la seva autoritat. Considerant que autoritat, poder i violència són conceptes equivalents (Arendt, 2005:64).

Per exemple, la República Galàctica, primer desplega tota la seva capacitat dissuasiva diplomàtica en la crisi de Naboo amb la Federació de Comerç (Episodi I). L'ús de la violència es considera l'últim recurs. Però això, provoca l'ús de la violència contra el petit, ja que ens trobem com la Federació de Comerç amb més recursos i un exèrcit poderós format per droides, ataca als habitants de Naboo, amb una capacitat de resposta molt limitada. És la lluita del gran contra el petit. Tot i això, segons la teoria política l'ús de la violència, en el cas de Naboo estaria justificada en el fet que és qui ostenta el poder al planeta i té reservat per a ell mateix l'exercici de la violència segons el consens imperant; mentre que la Federació de Comerç estaria fent servir la violència de forma il·legítima, ja que la invasió no es considera legítima.

L'ús de la violència per part del poder no necessita justificació, sinó legitimitat, ja que es inherent a l'existència de les comunitats. No es discuteix l'ús d'aquesta en defensa pròpia (Arendt, 2005:71-72).

Tot i que l'ús de la violència en les relacions internacionals s'ha reduït, aquesta és cada cop més utilitzada en els assumptes interns dels estats, sobretot en revoltes i revolucions (Arendt, 2005:20). L'ús de la violència per part de l'Aliança Rebel, podria ser justificable, però no legítima (Arendt, 2005:72). Es podria considerar als rebels un moviment d'alliberament nacional, que cerca destruir la tirania de l'Imperi per restaurar l'ordre democràtic republicà. No obstant això, no

es pot oblidar, que la legitimitat de l'Imperi prové de la mateixa República, en ser aquest l'hereu de les seves institucions.

En canvi, quan l'ús de la violència es produeix entre dos Estats, com per exemple, en la invasió y ocupació d'un estat per un altre, com fa l'Imperi per controlar els diferents mons després de la seva proclamació i destruir la resistència interna. El control es pot dur a terme de dues formes: en planetes amb uns sistemes polítics dèbils, cercarà el simple domini, mentre que en mons amb sistemes polítics més estables el que fa és situar al poder governs titelles que recolzi el seu domini. Com també va fer l'Alemanya Nazi, col·locant governs afins a aquells països que no va annexionar sota el seu domini directe, per exemple la França de Vichy o Noruega.

També, pot succeir que es cerqui el domini dels territoris ocupats per la pura violència, quan es considera que s'està perdent el poder. La fi de l'Imperi Galàctic es pot considerar que va començar amb la destrucció d'Alderaan sense justificació, passant de la violència al terror (Arendt, 2005:73-75). Perdent l'Imperi la seva legitimitació per fer ús de la violència.

No estaria de més assenyalar que tota la història, que dona forma a l'ús de la violència i el poder a Star Wars, s'està reproduint a principis del segle XXI. És a dir, el mite que proposa Star Wars en la seva narrativa pot encaixar molt bé per donar compte i explicar conflictes recents.

Un exemple actual, d'aquesta afirmació, el trobem en la invasió que està portant a terme Rússia a Ucraïna. On veiem un clar cas d'abús de poder per part del gran vers el petit. Segons la versió russa, "l'operació especial" que està duent a terme a l'estat veí, té l'objectiu d'alliberar als seus ciutadans d'un govern que considera il·legítim de tipus feixista, que està limitant les seves llibertats i exterminant els ciutadans ucraïnesos de les zones russòfiles. Els orígens del conflicte són difusos i s'enroquen en la història de la regió; però l'inici de l'actual crisi es pot situar en els intents d'Ucraïna d'apropar-se als països occidentals en detriment dels llaços econòmics i de seguretat que mantenia amb Rússia des de la caiguda de l'URSS, a partir de 2013.

El que havia de ser una passejada per l'exèrcit rus, donada la seva superioritat militar teòrica, i la instauració d'un govern prorus a Kíiv; amb un ús limitat de la violència, que Rússia considera legítima, en la cerca d'un bé superior. S'ha vist repel·lida pel govern democràtic i l'exèrcit ucraïnès recolzat de forma majoritària pel poble. Però, Putin, també s'ha trobat amb el rebuig majoritari de la comunitat internacional; que considera que no té legitimitat per fer servir la violència, contra un altre estat sobirà. Violència que, a mesura que s'enquista la situació i l'exèrcit rus no aconsegueix els seus objectius, es converteix en pura violència, que

deriva en el terror i en l'eliminació de tota classe d'oposició, tant interna com externa.

El règim polític totalitari present al llarg de la saga, és un exemple clar que abusar del poder i la violència no legitimada no sol donar bons resultats. El que ens explica el mite, és que l'Estat ha de buscar el bé comú, garantint a tots els seus membres la igualtat i la llibertat; el dret a pensar i a actuar lliurement dins un espai social i polític establert legalment i atorgat per acord entre tots els participants.

6. Conclusions

Els diferents episodis que donen forma a la saga d'Star Wars, i la resta de producció associada a aquesta, contenen exemples de com la política s'integra a la narrativa; unificant i donant un sentit moral a la història.

A partir de l'anàlisi hem pogut establir certs paral·lelismes entre la imatge que es dona de la política i de l'estat a Star Wars, i els fets històrics, polítics i socials que van esdevenir durant la II Guerra Mundial i la posterior Guerra Freda, que reflecteixen tant la posició dels Estats Units contra el Nazisme com la posterior Guerra Freda amb la Unió Soviètica, que va suposar una política de blocs que va tenir el seu moment àlgid entre la dècada dels anys seixanta i vuitanta del segle passat. De tota manera, **no podem afirmar que hi hagi un paral·lelisme exacte o que la saga només “reflecteixi” la realitat històrica** del seu creador. Més aviat, trobem una “refracció” (Grau, 2020), en el sentit que la saga explica una història que recull una imatge del bé contra el mal, de dos blocs antagònics enfrontats; però de naturalesa i força diferent. La saga no reflecteix aquesta lluita entre dos blocs equivalents, sinó que ens parla d'un enfrontament entre un poder militar armamentístic molt més fort que l'altre, però considerat il·legítim, mentre que el dèbil és al costat “bo”.

Aquesta **desigualtat de força** es veu molt clar en el desenvolupament de l'Estrella de la Mort. Una gran estació espacial armada amb una potència de foc que és capaç de provocar la destrucció total de planetes sencers. Curiosament, aquesta ostentació d'armes destructives a la saga ha passat de forma invertida, ja que les armes nuclears van ser desenvolupades i usades en un primer moment pels EUA, una democràcia consolidada, que buscava vèncer el “mal” durant la II Guerra Mundial. I una confrontació, posterior, entre dues grans potències nuclears equivalents, com els EUA i l'URSS.

Per tant, **aquestes narracions guarden relació amb les tensions polítiques del moment** i serveixen com a patró interpretatiu per les més recents, però no es limiten a “reflectir-les”, sinó que més aviat les “refracten” en el sentit que poden alterar els fets històrics, i ofereixen una lectura, una interpretació i una valoració moral. Aquesta visió, de la lluita del bé contra el mal, s'ajusta encara als interessos d'alguns estats actuals. Per exemple, l'administració Bush-Cheney, va presentar les operacions militars, que van dur a terme a l'Orient Mitjà, després dels atacs al World Trade Center de Nova York el 2001, com una **lluita del bé (llibertat) contra el mal (tirania)**.

També hem pogut detectar com la política a la saga d'Star Wars, està fortament influenciada per **una dimensió religiosa**. Així, aquesta dimensió religiosa, a

través de la Força, d'inspiració clarament oriental, es correlaciona amb una altra dimensió política, que permet dur a terme una reflexió de teologia política que seria dualista. Ja que portaria d'una part a un règim republicà i de l'altra, a un règim imperial. Tot i que al llarg de la història ens trobem amb mons i grups de persones que no estan alineats enterament amb la República o l'Imperi, situant-se al tauler polític a partir dels seus propis interessos.

Al centre d'aquest engranatge entre la dimensió religiosa i la política a la Galàxia descobrim dos ordres de monjos-guerrers que combinen aspectes religiosos i de la lluita política. El poder d'aquests dos grups sorgeix directament de la Força; d'una banda, l'Ordre Jedi lluita per defensar la República Galàctica i de l'altra, l'Ordre Sith lluita per governar la Galàxia sota l'Imperi Galàctic.

Els Jedi (costat Iluminós) realitzen una combinació de serveis per mantenir la pau a la República sense immiscir-se en política. Actuant com a negociadors quan hi ha una disputa entre les autoritats planetàries i galàctiques, a més els Jedi són els encarregats d'informar el Cancellier i el Senat de potencials perills a la seguretat de l'Estat. Mentre que els Sith, busquen apoderar-se del poder directe a la Galàxia, per poder governar-la al seu gust.

Podríem dir que Lucas planteja que no es pot obviar un component religiós en la política, sigui aquest més o menys explícit. En tot cas, la religió s'incorpora a un bàndol com a essencial per obtenir el poder (el Sith), mentre que en l'altre, en la República, la religió té un paper secundari o pot ser controvertit. Ara bé, la força també juga un paper decisiu per l'èxit de l'Aliança Rebel.

Aquesta suposada dualitat, que a primer cop d'ull pot ser considerada simplista, amaga una certa complexitat. Perquè, en formar tot una unitat amb la Força, el costat fosc podria tenir la seva part positiva, ja que és tan part de la Força com el costat Iluminós, que de la mateixa manera no s'ha de concebre com a infal·lible i immaculat. Per això, es pot afirmar que l'única esperança per a la Galàxia no ve del costat Iluminós sinó de la reconciliació entre els dos costats de la Força.

En la nostra anàlisi hem vist que, per donar forma **al sistema polític i territorial que regeix a la Galàxia**, Lucas, s'inspira en les institucions que donen forma als Estats Units d'Amèrica. Les dues principals institucions polítiques de la República són el Senat i la Cancelleria, sense oblidar la Cort Suprema; en una clara divisió de poders que trobem a la majoria de les democràcies actuals.

Basant-se en la idea d'igualtat dels pobles que conformen La Galàxia, cada planeta està representat per un senador electe; encara que en cap moment no es faci referència a com es trien, representen els estats que els han designat per protegir els seus interessos, dins de l'interès general. A més, aquests estats que

conformen la Unió, tenen grans quotes d'autonomia pel que fa al govern federal nord-americà, de la mateixa manera que els diferents planetes conserven un alt grau d'autonomia amb relació a la República.

En l'anàlisi també hem argumentat com la caiguda de la **República Galàctica i el naixement de l'Imperi Galàctic s'assembla molt a la història de la caiguda de la República de Weimar i l'establiment del III Reich.**

A la República Galàctica, el desordre i la guerra civil i les interminables lluites associades amb ella, creen la demanda d'una concentració de poder a la persona del Cancellier i una reducció del poder del Senat. El Cancellier procedeix a dissoldre el Senat i governar per decret. De la mateixa manera, Hitler va manipular els problemes similars a què havia de fer front la República de Weimar a favor seu, per aconseguir el poder i poder instaurar el seu nou règim dictatorial. Tant el Cancellier Palpatine com Hitler, van utilitzar les possibilitats que els concedien un estat democràtic per assolir els seus objectius.

A més a més, també hem vist un cert ús d'una iconografia per part de l'Imperi, que s'assimila a la utilitzada pel règim nazi i altres règims feixistes de principis del segle XX. D'aquesta manera, per exemple, veiem com el casc de Darth Vader s'assembla molt a un casc de batalla nazi; els uniformes dels seus generals són del mateix estil dels uniformes emprats per les SS; de la mateixa manera que l'esquema de colors general de l'Imperi emfatitza el negre, el vermell i el blanc (igual que la bandera nazi).

Com ja he comentat al llarg del text, malgrat ser una història de ficció, gran part de la realitat actual es percep sota la seva Àurea, de manera que els conflictes polítics i l'exercici del poder s'interpreta com la lluita entre una **recerca desenfrenada del poder per ambició personal**, sense mesurar-ne les conseqüències i els mitjans per assolir-lo, i una **cerca del poder com a expressió d'una voluntat del poble**, on la col·lectivitat té una importància cabdal i la persona individual ha de ser respectada (perquè és on rau la sobirania). També és important veure com per explicar i deslegitimar l'ús de la força com a forma de control polític es fa servir "el costat fosc de la força". La saga explica el doble joc per debilitar una democràcia: El discurs polític del costat fosc utilitza l'argument de la corrupció del sistema polític per reclamar una renovació del sistema. Els defensors de la República veuen en aquests discursos una manipulació i un engany per aconseguir els seus interessos i presentar-se com a salvadors.

I és aquí, on veiem que la història fictícia s'entremescla amb la realitat històrica. Ja que de la mateixa manera que Palpatine denuncia una sèrie d'atacs cap a la seva persona per concentrar el poder, Hitler va aprofitar el suposat atac, mai

acabat d'esclarir i sota sospita, que va destruir l'edifici del Reichstag, per erigir-se com a salvador d'Alemanya i concentrar el poder polític a la seva persona.

Així, al llarg de la saga es mostra una situació típica de “falsa democràcia”, amb l'ús del Senat per part de Palpatine per aconseguir ser proclamat com a líder suprem. D'aquesta manera, la democràcia ve a ser substituïda per una forma de govern autoritari i violent, des del seu mateix interior.

Com, també, hem pogut comprovar, bona part de la saga **es basa en una reflexió sobre la cerca del poder i els mitjans que es fan servir per obtenir-ho**. I mostra com el principal mitjà per dominar el poder és l'ús de la violència. Entesa, aquesta, com a manifestació del mateix poder. La violència seria, així, els recursos que el poder té a la seva disposició per mantenir-se.

A Star Wars el poder, sobretot l'imperial, duu a terme un ús de la violència on considera necessari per poder perpetuar-se en el poder. L'ús indiscriminat de la violència per la violència de l'Imperi, és allò que el deslegitima, i deriva en el terror.

Així doncs, el mite construït per Lucas continua explicant el món actual i la manera d'actuar d'alguns règims polítics d'una manera molt poderosa i convincent.

I són aquests motius en conjunt, els que fan que Star Wars sigui encara inspiradora. Ja que exalta les virtuts de lluitar per la llibertat i la justícia, contra l'opressió política, mentre es fa causa comuna amb diverses formes de vida, fins i tot les artificials. Star Wars ens interpel·la perquè intenta assumir desafiaments polítics difícils demostrant que amb valentia, amistat i lleialtat **és possible combatre l'abús de poder perquè el món sigui un lloc millor per viure**.

BIBLIOGRAFIA

- ABC Redacción;** (2020). «Luke, yo soy tu padre», la frase más memorable de la historia del cine. Diario ABC, Madrid, 12/05/2009. URL: <https://www.abc.es/20090512/vivir-ocio-cine/luke-padre-frase-memorable-200905121711.html> (consulta: abril-maig 2022)
- Ardèvol, E., Martorell, S., & San-Cornelio, G.;** (2021). *El mito en las narrativas visuales del activismo medioambiental en Instagram*. A: Comunicar, 68, 59-70. URL: <https://doi.org/10.3916/C68-2021-05>
- Arendt, Hannah;** (2005). *Sobre la violència*. Madrid: Alianza Editorial, 2005
- Ariño, Antonio;** (1997). "Las audiencias activas". En *Sociología de la cultura* (pàg. 177-212). Barcelona: Editorial Ariel, 1997
- Aristòtil;** (2022). *Política*. Barcelona: Editorial Gredos, 2022
- Arroyo Barriguete, José Luis;** (2020). *El cronotopo en la space opera: un análisis comparativo con la novela de aventuras*. Lexis. 2020, vol. 44, n. 2, pp. 805-822. ISSN 0254-9239. URL: <http://dx.doi.org/10.18800/lexis.202002.012> (consulta: gener-febrer 2022)
- Aumont, Jaques;** (1990). *Análisis del film*. Barcelona: Paidós, 1990
- Ayuso, Rocío;** (2012). *Disney compra Lucasfilm*. El País, Madrid, 30/10/2012. URL: <https://elpais.com/cultura/2012/10/30/actualidad/1351627793778328.html> (consulta: abril-maig 2022)
- AZ Law Help;** *Tribal Law*. URL: https://www.azlawhelp.org/articles_info.cfm?mc=9&sc=48&articleid=399 (consulta: abril-maig 2022)
- Benítez Bolorinos, Manuel;** (2016). *El viaje del héroe en Star Wars (Mitología, Cine y Ciencia-Ficción)*. Salamanca: Editorial Amarante, 2016
- Brennan, G.;** (2008). *Homo Economicus and Homo Politicus: An Introduction*. Public Choice, Vol. 137, No. 3/4 (Dec. 2008), pp. 429-438, 2008
- Campbell, Joseph;** (1959). *El héroe de las mil caras*. Fondo de cultura económica; México: 1959.

- Davidson, M. A.;** (2018). *The Jedi Community: History and Folklore of a Fiction-based Religion*. A: *New Directions in Folklore*, 15 (1/2), 7–49. URL: <https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/ndif/article/view/24283> (consulta: gener-febrer 2022)
- Doxiadis, Constantinos;** *Ecumenopolis*. URL: <https://www.doxiadis.org/ViewStaticPage.aspx?ValueId=4308> (consulta: abril-maig 2022)
- Enciclopedia Universal;** *Midiclorianos*. URL: https://enciclopedia_universal.es-academic.com/49225/Midiclorianos (consulta: abril-maig 2022)
- Fecé Gómez, Josep Lluís;** (2019). *El circuit de la cultura (Comunicació i cultura popular)*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, 2019
- García Tojar, Luis;** *La ideología de Star Wars*. IX Congreso de la Federación Española de Sociología Mesa 18. Sociología de la Cultura y de las Artes, 2007. URL: <https://www.ucm.es/data/cont/docs/471-2013-10-29-IdeologiaSW.pdf> (consulta: gener-febrer 2022)
- Geertz, Clifford;** (1975). *La interpretación de las culturas*. Barcelona: Editorial Gedisa, 1975
- Grau Rebollo, Jorge;** (2005). *Antropología, cine y refracción. Los textos fílmicos como documentos etnográficos*. Gaceta de Antropología, No 21, 2005, Artículo 03, <http://hdl.handle.net/10481/7177> (consulta: gener-febrer 2022)
- Grau Rebollo, Jorge;** (2020) *Postverdad y Ficción*. Barcelona: Editorial Bellaterra, 2020
- Hall, Stuart i Sevilla Casas, Elías (trad.);** (1997). "El trabajo de la representación (traducció de: Chapter 1. The work of representation)". A: *Representation: Cultural representations and signifying practices* (pàg. 13-74 [2-55 traducció]). Londres: Sage & The Open University, 1997
- Hunt, Theo;** (2015) *Star Wars - A story about human/non-human relationships a long time ago in a galaxy far, far away...* San Francisco: University of Berkeley, 2015

- Infogram;** *Recaudación en taquilla de las películas de Star Wars*. URL: <https://infogram.com/recaudacion-en-taquilla-de-peliculas-de-star-wars-1h7j4dxn8grd2nr> (consulta: abril-maig 2022)
- Jenkins, H.J.;** (2018) *Cultura de convergencia. La cultura de la convergencia en los medios de comunicación*. Barcelona: Paidós, 2008
- Knox, Kelly;** *What is a Padawan?* URL: <https://www.starwars.com/news/what-is-a-padawan> (consulta: abril-maig 2022)
- La Vanguardia Redacción;** (2017). *Los calcetines de Chewbacca de Justin Trudeau que se han vuelto virales*. La Vanguardia, Barcelona, 22/09/2017. URL: <https://www.lavanguardia.com/de-moda/moda/20170922/431462973740/calcetines-chewbacca-justin-trudeau-canada.html> (consulta: abril-maig 2022)
- Lévi-Strauss, Claude;** (1987). "Cap. 11 Antropología estructural La estructura de los mitos". A: *Antropología estructural*. Barcelona: Paidós, 1987
- Lewellen, Ted C.;** (2003). *Introducción a la Antropología Política*. Barcelona: Edicions Bellaterra, 2003
- Lowenthal, David;** (1995). *The Forfeit of the future*. A: *Futures*, Vol. 27, Núm. 4, pàg. 385-395, 1995
- Martínez García, F. Javier;** (2015). *Star Wars. La creación de la trilogía original*. Palma de Mallorca: Asociación Cultural del Cómic, 2015
- Martínez Rico, Eduardo;** (2008). *La Guerra de las Galaxias – El mito renovado*. Madrid: Editor Alberto Santos, 2008
- Mora-Fernández, J. I.;** (2017). *Elementos Narrativos que Sirven para Generar Convergencias e Inteligibilidad en Narrativas Transmediáticas o Narrativas Interactivas Lineales*. *Icono 14*, volumen 15 (1), pp. 186-210, 2017. DOI: 10.7195/ri14.v15i1.1032. URL: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5819256> (consulta: gener-febrer 2022)
- Moreno Serrano, Fernando Ángel;** (2017). *La ideología de Star Wars*. Madrid: Guillermo Escolar Editor, 2017
- Morenza Arias, David;** (2006). *Star Wars y la política romana: La crisis de las dos repúblicas*. *El Octavo Historiador (Revista Digital)*, Publicació:

16/12/2006. URL: <https://eloctavohistoriador.com/2016/12/16/star-wars-y-la-politica-romana-la-crisis-de-las-dos-republicas/> (consulta: gener-febren 2022)

Musset, A.; (2020). *Star Wars ¿Una Saga Anticapitalista?* Universum (Talca. En línea), vol. 35, n.º 1, junio de 2020, pp. 126-61, 2020. URL: <https://universum.atalca.cl/index.php/universum/article/view/20> (consulta: gener-febren 2022)

National Geographic Redacción; *Guerra de Independencia de los Estados Unidos*. URL: https://historia.nationalgeographic.com.es/a/guerra-independencia-estados-unidos-paso-a-paso_11686 (consulta: abril-maig 2022)

Ospina Deaza, Juan Camilo; (2015). *Bueno para pensar: un análisis estructural del mito de La Guerra de las Galaxias*. Punto Cero, Año 20 – N. 30 – 1º Semestre 2015. Pp. 47-64. Universidad Católica Boliviana “San Pablo”. Cochabamba.

Peters, Timothy D.; (2012). *The Force' as Law: Mythology, Ideology and Order in George Lucas'S Star Wars*. A: Australian Feminist Law Journal 36 (2012): 125 - 143. URL: https://research-repository.griffith.edu.au/bitstream/handle/10072/48301/80084_1.pdf;jsessionid=1B07E39341B5FC788F39ABFF37A4AB68?sequence=1 (consulta: gener-febren 2022)

Pollock, Dale; (2017). *George Lucas Skywalking. A Vida e a Obra do Criador de Star Wars*. Coimbra: LeLivros, 2017

Reagin, Nancy R. i Liedl, Janice; (2013). *Star Wars and History*. Hoboken: Wiley, 2013

Restrepo Ramos, Jorge C.; (2013). *La teología política de Carl Schmitt. Una lectura desde su debate con Hans Kelsen*. Revista Derecho del Estado, N. 13, 2013, pp. 259-296. URL: http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0122-98932013000200009 (consulta: gener-febren 2022)

Ross, Susan L.; (2020). *The Integration of Transformation: Extending Campbell's Monomyth*. A: Heroism Science: An Interdisciplinary Journal Vol. 4 No. 2 (2020) pp. 1-29 (ISSN 2573-7120). URL: <https://scholarship.richmond.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1031&context=heroism-science> (consulta: gener-febren 2022)

- Sagüés Silva, Alicia Fernanda;** (2010). *Antropología audiovisual y cine antropológico o el desafío del aprendizaje mutuo (multidisciplinario y transversal)*. VII Congreso Chileno de Antropología. Colegio de Antropólogos de Chile A. G, San Pedro de Atacama, 2010
- Sánchez, Edith;** *El Chi, una dimensión fascinante de los orientales*. URL: <https://lamenteesmaravillosa.com/el-chi-una-dimension-fascinante-de-los-orientales/> (consulta: abril-maig 2022)
- Scolari, C.A.;** (2013). *Narrativas transmedia: Cuando todos los medios cuentan*. Barcelona: Centro Libros PAPF, 2013
- Segura Jaubert, José Marco Mitzi i Magallón Delgado, Mitzi;** (2017). *Star Wars, una galaxia muy muy cercana: Un mito moderno y su construcción social*. Editorial Universidad Don Bosco (Costa Rica), año 15, No.30, enero-mayo de 2017, p. 51-83; 2017
- Significados;** *Significado de yin yang*. URL: <https://www.significados.com/yin-yang/> (consulta: abril-maig 2022)
- Sorkin, Amy D.;** (2009). *Close Read: Dark Forces*. The New Yorker, 20 d'abril de 2009. URL: <https://www.newyorker.com/news/news-desk/close-read-dark-forces> (consulta: gener-febrer 2022)
- Star Wars Wiki;** *Alderaan – Death Star*. URL: https://starwars.fandom.com/wiki/Main_Page (consulta: abril-maig 2022)
- Star Wars Wiki;** *La Galaxia*. URL: https://starwars.fandom.com/es/wiki/La_galaxia (consulta: abril-maig 2022)
- Star Wars Wiki;** *Orden 66*. URL: https://starwars.fandom.com/wiki/Order_66 (consulta: abril-maig 2022)
- Star Wars Wiki;** *Star Wars: The Clone Wars*. URL: [https://starwars.fandom.com/wiki/Star Wars: The Clone Wars](https://starwars.fandom.com/wiki/Star_Wars:_The_Clone_Wars) (consulta: abril-maig 2022)
- Sunier-Talec, Catherine;** (2016). *Star Wars Graphics*. Londres: Egmont, 2016
- Taylor, Chris;** (2014). *How Star Wars Conquered the Universe*. Seattle: Brilliance Publishing, 2014

- Thomassen, Bjørn;** (2008). What kind of political anthropology?
A: *International Political Anthropology*, vol. 1, no. 2, pp. 263-274. URL: <http://www.politicalanthropology.org> (consulta: gener-febren 2022)
- Verdés Bertolín, Natán;** (2019). *La moral de los Jedi y los Sith en la política de Star Wars. Ascesis y voluntad de poder desde una perspectiva de Nietzsche*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 2019
- Vincent, J.;** (2002). *The Anthropology of Politics: A Reader in Ethnography, Theory, and Critique*. Oxford: Blackwell, 2002
- Viquipèdia (Català).** *Dia de la Guerra de les Galàxies*. URL: [https://ca.wikipedia.org/wiki/Dia de la guerra de les galàxies](https://ca.wikipedia.org/wiki/Dia_de_la_guerra_de_les_galàxies) (consulta: abril-maig 2022)
- Vogler, Christopher;** (2002). *El viaje del escritor*. Madrid: Ed. Ma non troppo, 2002
- Wikipedia (Anglès); LoveFilm,** URL: <https://en.m.wikipedia.org/wiki/LoveFilm> (consulta: abril-maig 2022)
- Windham, R., Wallace, D. y Hidalgo, P.;** (2016). *Star Wars Año a Año. Una historia visual*. Barcelona: Editorial Planeta, 2016

PEL·LÍCULES

- Lucas, George;** (Director). (1999). *Star Wars: Episodio I - La amenaza fantasma* [Película]. 20th Century Fox - Lucasfilm.
- Lucas, George;** (Director). (2002). *Star Wars: Episodio II - El ataque de los clones* [Película]. 20th Century Fox - Lucasfilm.
- Lucas, George;** (Director). (2005). *Star Wars: Episodio III - La venganza de los Sith* [Película]. 20th Century Fox - Lucasfilm.
- Lucas, George;** (Director). (1977). *Star Wars: Episodio IV - Una nueva esperanza* [Película]. 20th Century Fox - Lucasfilm.
- Lucas, George;** (Director). (1980). *Star Wars: Star Wars: Episodio V - El Imperio contraataca* [Película]. 20th Century Fox - Lucasfilm.

Lucas, George; (Director). (1983). *Star Wars: Episodio VI - El retorno del Jedi* [Película]. 20th Century Fox - Lucasfilm.

Lucas, George; (Director). (2015). *Star Wars: Episodio VII - El despertar de la Fuerza* [Película]. Walt Disney Pictures - Lucasfilm.

Lucas, George; (Director). (2017). *Star Wars: Episodio VIII - Los últimos Jedi* [Película]. Walt Disney Pictures - Lucasfilm.

Lucas, George; (Director). (2019). *Star Wars: Episodio IX - El ascenso de Skywalker* [Película]. Walt Disney Pictures - Lucasfilm.

IMATGES

Portada: **Hax, Pollux (concepte) i Sha, Vanya (execució);** (2016). *Join the Sagroup* [Fotografia]. A: *Star Wars Propaganda: A History of Persuasive Art in the Galaxy* de Pablo Hidalgo. New York: Harper Collins USA, 2016